

av annan hand. — Sverige. Denna ursprungligen danska visa har varit mycket populär på Gotland. I min barndom hörde jag den sjungas av en kvinna, f. i Gammalgarn 1854, och ännu för några år sedan sjöngs den som vaggvisa av en 70-årig kvinna i Östergarn. I Gotl. Landsmålsförenings samml. (ULMA 197: 52, s. 37) finnas två strofer, uppt. av Fr. Bergman, och av densamme 11 strofer i avskrift, sign. »R.» i M. Klintbergs samml. nr 147, s. 16, vidare 5 strofer uppt. av J. Karlsson, Lau, i dennes brev till M. Klintberg, nr 9, s. 24. I ULMA finnas vidare uppteckningar från Stenkyrka och Grötlingbo, samt i Eva Wigströms MS (se Sv. sagor och sägner 11, s. 205). I Södlings MS i Mus. Akad. (nr 243) finns en uppt. med mel. efter C. Sæve. Även i DFS, Skv. nr 87.

Allra först äro två strofer tryckta i Almqvist, Svensk språklära, 3 uppl. (1840), s. 408. Almqvist hade fått det gotl. språkmaterialet från Carl Sæve (se P. A. Sæves samml. R 623: 5, s. 364). Samma två strofer trycktes sedan i C. Sæves Bemærkninger over Øen Gotland (Dansk Hist. Tidsskr. 1843, s. 252) och i Firmenich, German. Völkerstimmen 3, s. 847. — Danmark. Nyerup—Rasmussen 2, s. 158 (Uglens Klagemaal), mel. »Sørge hvo som sørge vil»; Berggreen 1, nr 208; E. T. Kristensen, Skjæmtev., s. 83; K. Graves och H. Ussing i Danm. Folkeminder 24, s. 236; Grüner Nielsen, Skæmtev. nr 18, med hänv. till danska skillingtryck 1724 etc.

En holländsk ugglevisa finns hos v. Duyse, nr 341, en grekisk hos Berggreen 9: 4, s. 155.

Det är väl ej uteslutet, att denna visa i en del fall, åtminstone på Gotland, kan ha haft nidišekaraktär med personlig syftning. Jfr Sæve nr 394 och den danska visan »Og ræven han bor i Skoven», som Schiørring (1, s. 212) kallar »en nøgleroman på vers».

Mel. är liksom nr 242 hos Sæve en karolinsk dansmelodi. De fyra sista takterna utgöra en coda med samma rytmiska typ som den Moradans Hülphers upptecknade i Malung (Dagbok 1757, s. 275), se Forsslund 1: 5, s. 63. Fredin nr 163 är en yngre mel.

Lindeman, Fjeldmel. nr 299 går i 4/4 och dur. Från Danmark har Berggreen (a. st.) en mollmel. i 2/4, medan däremot E. T. Kristensen (a. st.) har visan utan mel. Den av Nyerup och Grüner Nielsen efter 1700-talstrycket angivna mel. till »Sørge hvem som sørge vil» är okänd.

9 A. Byxä-Qvann. — 9 c. Fyra strofer härav äro upptecknade i Östergarn 1951 av R. Bjersby (ULMA 21383, s. 9, med mel.).

Sådana nidivisor om kvarnar och vattensågar synas vara något speciellt för Gotland. Jfr nr:ris 35 och 297 nedan, samt Th. Erlandsson, Gotländskt i sägn och sed, s. 101, H. Gustavson i Gotlands Allehanda 1952, 17/12 och Y. Ekedahl i Gotlänningens julnr 1952. I Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 294 (15) finns en gotl. kvarnvisa.

En dansk »Kværnvisen» hos Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 67, har en helt annan karaktär.

10. Men um det skudde kummä frejare . . Denna visa är av samma innehåll som nr 17 nedan, jfr även nr 37, fast med annan utformning särskilt

i avs. på refrängen: »Har gjort en gång förr, gör väl ännu en gång.» Någon direkt motsvarighet har jag ej funnit i svenskt tryck. Jfr i Danmark Gruner Nielsen, Skæmtev., nr 32, vars avslutning påminner om Sæve 10, medan visan i övrigt snarast motsvarar Sæve 17. En svensk var. finnes i MS i DFS, Skv. nr 131. E. T. Kristensen, Skjæmtev., nr 41, och Skattegr. 1889: 2, nr 241 likna närmast denna visa.

Melodien är säregen därigenom att första satsen om 5 takter håller sig inom ett tonomfång av en liten sekund. Förmodligen är den en reminiscens av Folie d'Espagne-melodien. E. T. Kristensen (a. st.) har mel. i 2/4 dur.

11. Munken och Dannemannen. — I marg. vid strof 1, rad 3: Strinnholm II, 530 »Vin-gæf = vängåfva».

Visan tillhör tydligen den sago- och visgrupp, som utförligt behandlats av Walter Anderson, *Der Schwank vom alten Hildebrand*, Dorpat 1931. Jfr t. ex. den norska varianten hos Anderson, s. 154. Liungman, Sv. samtl. folks. 3, s. 346. Sverige. MS: Stephens & Hyltén-Cavallius 3: 5 a, 297 (20); Wiede B, nr 282 (m. mel.); DFS, Skv. nr 38. I ULMA (175: 122 a, s. 12) finns en variant, Lembergsvisan, uppt. i Östergötland av G. Danell. Litt.: Skill. KB, A 78; Axelsson, Vesterdal., s. 177; Berggreen 3, nr 73 (m. mel.); Bondeson, nr 241 (m. mel.). Jfr E. Wrangel i *Samlaren* 1894, s. 71. — Danm. H. Johansen. Viser i Bornh., nr 70 (m. mel.); Gruner Nielsen, Skæmtev., nr 59 (Tørkilds hustru); E. T. Kristensen, Skjæmtev., s. 205, 288 (hänv. även till skillingtryck). — Isl. Davíðsson, Ísl. þulur etc., s. 363. För övriga länder se W. Anderson aa. — Jfr även Sæve nr 412.

Mel. är en variant av Åhlström, Trad. h. 3, nr 31 och Arwidsson 3, s. 173, sångl. nr 6 Nigleken. Den är möjligen vald med avsikt, ty den tillhör sångleken Kom, kom, fager ungersven, i vilken den som är inne i dansringen bjuder upp två av motsatt kön. Se vidare beträffande denna mel. Fredin, nr 205, Rosenberg 1, nr 111, Lampa, nr 352, Lagus, nr 372 osv. Bondeson har samma mel. Wiede 282, 3/4 dur.

E. T. Kristensen aa, melodibil. s. 50 har en uppt. i 2/4 dur, liknande de tyska. Se Böhme, *Altdeutsches Liederbuch* 1, nr 158 a) Bauer und Schreiber.

12. Riddar Brynning. — Vid titeln: G. & Afz. N:o 44 [i 1 uppl.]. Sverige. MS: Wiede B, nr 309 (m. mel.); DFS, Ekl. nr B 96. Litt.: Skill. KB, G 17 (1791) etc.; Åhlström, nr 88 (Gotl.), 102 (Uppl., m. mel.); Geijer—Afzelius, nr 38 (m. mel.); Dybeck, Sv. visor 1, nr 18 (i mel.); Berggreen 3, nr 73 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). — Danm. Nyerup—Rasmussen 1, s. 61 (mel. i del 2, s. VI); Berggreen 1, nr 94 (m. mel.); E. T. Kristensen, G. Viser i Folkem., nr 90 (mel. s. 382); Schiørring 1, s. 110; 2, s. 5 (mel. s. 36). Norge. Lindeman, nr 119; Elling, Vore kjæmpev., s. 12; Sandvik, Østerdalsmus., s. 222 (nr 45, i mel.); dens., Folkemus. i Gudbrd., s. 319 (48). — Färöarna. Thuren, s. 273, 283 (mel.).

Mel. är upptecknad i Näs socken av C. J. O. Laurin och publicerad av Dybeck i Sv. visor 1, nr 18. Då texten där överensstämmer med Sæves sagesmans ord, är det troligt att mel. också är från honom, dvs. folkskoll. O. W. Westberg i När. Senare är mel. intagen i Geijer—Afzelius, nr 38*,

efter Ahlström, vilken i sin ordning avtryckt Dybeck. Den andra mel. hos Ahlström och Geijer—Afzelius, vilken uppgives vara från Uppland, är en äldre mollmel. i 6/8. Skill. säga blott om visan, att den har »sin egen behagliga melodi» el. dyl.

Vistrycket från Örebro 1791 överensstämmer med texten hos Geijer—Afzelius nr 38 och har 105 strofer, medan visan i samma form som hos Sæve med 58 strofer tidigast är tryckt år 1803 i Falun. I den senare lyder rubrikuppgiften, att visan är ånyo upplagd, sedan den blivit jämförd med det danska originalet och förbättrad.

Det föreligger alltför få uppteckningar av visan för att man skall kunna fastställa, att de båda typerna sjungits till olika melodier. Den gotländska versionen med sin durmelodi går säkert tillbaka till de danska melodierna (Se Schiørring 1, s. 110 ff.) liksom fallet är med de norska. Jfr Schiørring 2, mel. nr 34—37, Nyerup—Rasmussen 1, nr 15. Berggreen 1, nr 94. E. T. Kristensen (aa.) nr 90 a, b, med de norska hos Lindeman, nr 119, Elling, aa., s. 12 och Sandvik, Østerdalsmusikken, Viser nr 45 a, b, dens., Folke-mus. i Gudbrd., s. 319 (48).

Möjligt är att den äldre vistypens mel. varit en svensk mollmelodi som Geijer—Afzelius nr 38.

13. En herredag i höjden .. Skill. Zs 1783 b; E 1818 h; E 1819 o (Norrk. 1819 »förf. af en Bonde uti Skärkinds församling»); Nicolovius, Skytts hd, s. 70 (m. mel.); Berggreen 3, nr 45 (efter Nicolovius); Andersson, Sv. låtar Dalarne 1, nr 230. — Finland. Rancken, Fört. nr 131, 753, 754, 1308; MS i SLS 16, s. 43 etc. — Norge. C. Elling, Vore relig. folketoner, s. 51.

Mel. hos Nicolovius, musikbil. nr 3, 2/4 moll (en var. till denna är bifogad Wiede B, nr 93 med hänvisn. till Zions sånger nr 6); Dybeck, Sv. folkmel. nr 77 4/4 moll, Afzelius, Folksh. nr 4, där mel. använts till en sorgesång över Carl XIV Johans död.

I Skill. från Falun 1783, 1801 och 1802 uppgives, att visan sjunges som Sorgen och glädjen de vandra tillsammans (av Kingo, se Schiørring 1, s. 213) eller som Nu kan jag väl säga min lycka är föga. Den senare anges i ett skill. Örebro 1787 ha sin egen ton.

En herrdag i höjden har använts som mel.hänv. till några visor, bl. a. Jag må mig visst själver olyckelig skatta etc. Nyköping 1799, Gävle 1802, Örebro 1804 osv. och ett tryck av Statt stilla du yngling och se dig väl före (jfr Sæve nr 33), Falun 1807 (Zetterströms Poet.saml. 10, nr 18). Se även Wiede B nr 93.

Norska mel. i Norsk Musikkssaml., Oslo UB, Elling 16, nr 48, 18, nr 9 och 28, samtliga i moll och 3/4.

14. Drottning Malfrö (Det bor en Fru allt söder under ö..). Vid titeln: G. & Afz. 1:sta d. N:o 14. I marg. vid strof 3 i 14 A (Vidinga): Vitalum Se: 1 sid. 1 [ordet Vitalum i Eriksvisan, se ovan vid nr 1]. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 48 (Gotl.); 468; Vs. 2: 2, s. 223 (mel.), Vs. 2: 3, s. 119—121, 149—150; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 188; Wiede B, nr 8, 9, 154, 205 (alla m. mel.). Litt.: Geijer—Afzelius, nr 13

(Herr Peder och Malfred); Ahlström, nr 257, 267; Bondeson, nr 12, 184 (m. mel.); Grip, Sv. allm. liv, s. 179; Berggreen 3, nr 19 (m. mel.). — Finl. FSF nr 37 (mycket avvikande). — Danm. DgF 445 (Esben og Malfred); Berggreen 1, nr 88 (m. mel.); E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner, nr 87, dens., Skattegr. 1886: 2, nr 804; dens., G. jy. Folkev., nr 69 (mel. s. 370); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 78; A. Olrik, Sønderj. Aarb. 1, s. 261; v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 256. — Norge. Utsyn, nr 134; Bugge, G. no. folkev., s. 122; Liestøl & Moe, nr 83; Elling, Vore kjæmpev., nr 81 (mel.). — Isl. fsl. fkv., nr 24. — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 109 (Die junge Markgräfin); J. Meier, Deutsche Volksl., nr 53; dens. i Archiv f. Lit. u. Volksdichtung 1, s. 179; Alpers, s. 18, 58. Motivet »tre lik» o. d., Brouwer, s. 152; Thierfelder, s. 74. — Engl.-Skottl. Child, nr 91 o. bd 4, s. 479, bd 5, s. 227. — En holländsk visa (v. Duyse nr 14) kan jämföras.

I omkvädets mel. är taktstrecktet felaktigt insatt. Geijer—Afzelius nr 13 är en variant av samma durmel. liksom Stephens & Hyltén-Cavallius Vs. 3: 4 (a), nr 188 A (från Gotl.) 2/4 D dur, oklart upptecknad. Övriga upptecknade mel. äro varandra olika. Samtliga ha jämn takt utom Wiede B nr 154 i 6/8 takt. Wiede B nr 8 och Bondeson nr 12 gå i moll, Wiede B nr 9, 154 (2 st.) och 205 i dur. Stephens & Hyltén-Cavallius nr 188 B är en oklar melodi uppt. från Småland.

Finl. FSF nr 37 har 3 olika mollmel. Danm. Nyerup—Rahbek, Tillæg, s. LXXX (= Berggreen 1, 2 uppl. nr 49, ej i 3:e uppl.). Norge. Elling, Vore Kjæmpev. nr 81, mel. i 3/4 moll.

15. Jag tjente mig en fulltrogen vän. 15 A tryckt i Sv. lekar 1, nr 220. Förutom den där meddelade litteraturen må här anföras: MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 310—311 (m. mel.), 503—504. Litt.: W. Liungman, Sv. samtl. folks. 1, s. 592, 3, s. 415 (typnr GS 2038); Rothman, Östg. folk., s. 114, N. Svanfeldt, s. 156 (m. mel.). Holland: v. Duyse nr 376 m. anm. i del 3, s. 2741.

16. Tiggare-Wisan. Jfr nr 147. — Sverige: MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 645 (av C. Sæve från Gotl., m. mel.), Vs. 2: 1, s. 506; Vs. 2: 3, s. 385; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 290. Wiede B, nr 73, 229 (m. mel.); Södling, nr 363; E. Wigström, NM, MS 9, p. 111. — Litt.: Filikr. 8, nr 3; Hofberg, Nerikes g.min., s. 260; Werner, s. 80; E. Wigström i Ur de nord. folk. lif, s. 128, jfr Grundtvig ib., s. 155; S. Thomasson i Sv. Lm 7: 6, s. 19; Bondeson, nr 285 (m. mel.), 374 (m. mel.); Andersson o. Ingers, Folkd. från Bara hd, s. 9; I. Ingers i Gårds hd:s hemb. årsh. 1943, s. 29 (mel. å s. 35); H. & E. (Sv. Lm 9), s. 656 (m. mel.); R. Larsson i Från bergslag etc. 1943, s. 123. — Finl. Lagus nr 44; FSF 5: 1, nr 43 (m. mel.). — Danm. DgF 369 (Rakkerens brud); E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 1, nr 438, Efterslæt, nr 11, 83, 118; G. jy. Folkev., nr 43 (mel. å s. 365); 100 g. jy. Folkev., nr 60, G. Vis. i Folkem., nr 50 (mel. å s. 367). — Norge. Landstad, nr 91 (Fanteguten, m. mel.); Utsyn, nr 162; Lindeman, nr 21, 175, 442, 495, 499; A. Aure o. R. Berge i NFK 4, s. 24; E. Langset i NFL 61, s. 172; Liestøl & Moe, nr 92. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 40 (med tragiskt

slut); Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 181. — Engl. Vid DgF nr 369 hänvisas till Child, nr 200 (motivet).

Mel. efter C. Sæve i Arwidssons MS är i 2/4 G dur; Wiede B, 73, 4/4 dur; 229, två mel., en i moll och en i dur. Stephens & Hyltén-Cavallius MS nr 290 B (otydlig mel.), 290 C från Småland 2/4 E moll. Durmel. finnas dessutom hos Södling 363, Bondeson nr 285 o. 374; jfr H. & E. nr 1514. — Finl. FSF nr 43 har 5 mel. — Danm. E. T. Kristensen, Mel. till G. Vis. i Folkem. 4, nr 51 a (skall enl. texten vara 50 a) i moll och b) i dur.

17. Det kom en Friare till Garstu gård, Kära Moder! — Vid titeln står: Runa 1845, p. 18. — Sverige. MS: Jfr Wiede nr 146; DFS Skv. nr 85. Litt. Jfr Fredin nr 103; Filikr. 6, nr 9; E. Wigström i Ur de nord. folk. lif, s. 136, jfr Grundtvig ib., s. 158; E. Wigström, Folkd. 2, s. 51; A. Noreen i Sv. Lm. 2, Sm. medd. s. 60; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 34; jfr Bondeson, nr 339. — Finl. Lagus nr 221. — Danm. E. T. Kristensen, Skattegr. 1885: 2, nr 409—410, 1886: 1, nr 489, Skjæmtev., s. 128; H. Johansen, Viser i Bornh., nr 77 (m. mel.). Jfr Da. Sangl., nr 2 (»Frierleg»). — Norge. Lindeman, nr 112. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 860 (Der erhoffte Freier); Ambraser Liederbuch, nr 132; J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänemark, s. 183. — Jfr den böhmiska visan Postylka (Sängen) hos Berggreen 8: 3, nr 22.

Mel. har ursprungligen gått i 3/4 takt. I takt 2 har första åttondelen varit en fjärdedel och i takt 3 har sextondelarna varit accelererade åttondelar. Andra durmel. i 3-takt Wiede nr 146, Filikr. 6, nr 9, Bondeson nr 339, Fredin nr 103 och Götling nr 23. I moll och jämn takt Dybecks Runa 1845, s. 18 ff. — I Skill Linköping 1847 »Tre alldeles nya Wisor» uppgives Nu så kommer den förste friarn ha sin egen mel.

Danm. Tvermose Thyregod har i Da. Sangl. nr 2 en svensk mel., som säges vara efter G. Ericsson. I samband därmed kan framhållas, att Dybeck aa. kallar visan för Lekvisa och att Bondesons mel. använts till sångleken »Och flickan hon går i dansen». — Finland. Lagus, nr 221, 3/4 dur. — Norge. Lindeman, nr 112, 3/4 dur. Jfr med Erk—Böhme nr 860, 3/4 dur och nr 865, 3/8 A dur.

18 A. Säg mig det Ena? — Allmänt: W. Liungman, Sv. samtl. folks. nr 1, s. 589, 2, s. 475, 3, s. 414 (typnr GS 2036); M. Haavio, Kettenmärchenstudien 1, s. 6, 46. — Sverige. MS: Gotl. uppt. av D. Rosvall i ULMA 21934, s. 9. Wiede B, nr 150 (m. mel.); Stephens & Hyltén-Cavallius Vs. 3: 4 (b), nr 250; DFS, Ekl. nr A 103. Litt. Skill. KB Zz 1808 a; Werner, s. 91; Ljungström i Vgl. Fmt. 1, h. 2, s. 61 (m. mel.); Götling, Visor, s. 96 (m. mel.); S. Ek i Göteb. jub. publ. 16, s. 187 (m. litt.); K. Olofsson, Folkliv o. folkm. 2, s. 80; T. Norlind, Sv. folkmusik o. folkdans, s. 24; Ström, Visor, s. 258; Brodin, Rim, s. 154 (m. mel.); Bergstrand, Våra gamla berättar, s. 74 (m. mel.). — Danm. Nyerup—Rasmussen 2, s. 253 (Stat op, Sancte Simeon!); Thiele, Da. Folkesagn 3, s. 146; Berggreen 1, nr 211 (m. mel.); E. T. Kristensen, Dyrefabler etc., nr 383—389; Schiørring 1, s. 69; 2, s. 29 (mel.). — Tyskl. Erk—Böhme, nr 2130—2132 (litt. s. 830);

Alpers, s. 18; Kunst, nr 69 (m. mel.); Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 183; jfr Kopp, s. 208 (skämtsamt latinsk version). — Holl. v. Duyse, nr 692. — Engl. Eckenstein, Compar. studies, s. 143. — En judisk »Tretentalsvisen» återges hos Berggreen 10, nr 4.

Mel. hos Wiede 150 i dur; Götling 40 i moll, båda i jämn takt. Från Danmark har Schjørring 2, s. 29, nr 4, och Berggreen 1, 211, båda 2/4 D dur. Erk—Böhme 3, nr 2130, 4/4 G dur, nr 2131, 3 mel. i kyrkoton. Coussemaker nr 43 har 3 mel. i 4/4, 2 st. G dur och en kyrkoton, även publicerade av v. Duyse 3, s. 2656. En parodi hos v. Duyse 2, nr 314, 2/4 G moll.

18 B. En visa vill jag sjunga, om tal i skriften finns. — Sverige. MS: Wiede nr 234 (m. mel.); DFS, Ekl. nr A 58. Litt. Skill. KB A 46 uo0å; Zz 1701 b etc.; Dybeck, Sv. visor 2, nr 8 (i mel.); Ahlström, nr 252, 253 (m. mel.); Landtmanson, Folkmusik (musikbil.), s. 35; Forsslund 2: 3, s. 104 (i mel.); J. Hermelin i Holaveden 1922, s. 23; Bergstrand o. Hendry, Gmlt från Tjörn, s. 161; G. Granberg, Folkv. i v. Härj., s. 19; N. Stålberg i Öland 2, s. 411 (m. mel.); Ström, Visor, s. 255. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Rancken, Fört., nr 173, 805, 806, 1311; Lagus nr 440 (m. mel.). — Danm. E. T. Kristensen G. vis. i Folkem., nr 74 (mel. s. 378); Schjørring, 1, s. 69; 2, s. 29 (mel.); A. Nielsen i Da. stud. 1952, s. 46. — Norge. Lindeman, nr 128; Elling, No. Folkemusik, s. 125, upptar Tolvtalsvisan under Petter Dass (1647—1708), jfr Elling, Relig. Folketoner, s. 42 o. dens., Nye bidrag, s. 9 (mel.); R. Berge o. O. Sande i NFK 4, s. 86 ff. (m. litt.); O. Sandvik, Folkemusik i Gudbrd., s. 239 (12: 44), dens., Østerdalsmus., s. 244 (nr 29); T. Bergstøl i NFL 14, s. 30; L. M. Fjellstad i NFL 68, s. 88 (mel. s. 126); R. Th. Christiansen i Romerike, s. 92.

Mel. i Dybeck, Sv. Visor 2, 8 och Wiede 234 (= koral nr 295), båda i moll samt Landtmanson aa. s. 35, Forsslund 2: 3, nr 15 och Stålberg aa. s. 411 i dur; samtliga i jämn takt. Med undantag av ett tryck från Falun 1811, vari mel.-hänv. finns till en yngre visa »En visa vill jag sjunga, törhända blir hon lång» (Wiede nr 77, Bondeson nr 295 båda i moll), uppgiva svenska skill. icke någon annan visas mel. Skill. år 1701 nämner bekant mel., 1757 saknar mel.-uppgift, Gävle 1767, 1769 och 1772 »som en wacker Melodi», senare tryck vanligen »egen bekant» mel. — Danm. Schjørring 2, s. 29, nr 3, är en durmel. i 2/4 takt. E. T. Kristensen, Mel. till Gamle Viser i Folkemunde, nr 74, är en mollmel. i 3/8. — I Norge är denna form av Tolvtalsvisan vida spridd (se Elling aa.). Lindeman, Fjeldmel. har visan som nr 128, 2/4 moll, Sandvik, Gudbrd., 12: 44 a—c, 4/4 moll, och i Østerdalsm., Salmemel. nr 29 a—c, moll eller kyrkoton. I norsk Musikk-samling i Oslo UB finns flera mel.-uppt. av Elling ss. 9, nr 6 i moll., 15, nr 11 i dur, 17, nr 19 i dur. Olav Sande i NFK 4, s. 86 »Tolvtal-Visa» har tre mel., två i moll och en i dur. — Finl. Lagus 440, 2/4 dur.

19. Gubben sad' till Kärringen sin: Nu är rågen mogen. — Sverige. MS: Arwidsson Vs. 2: 1, s. 582; 2: 2, s. 577; Stephens & Hyllén-Cavallius Vs. 3: 5 (a), nr 295; DFS, Skv. nr 110. Litt.: Fredin, nr 126; Visb. 12

(P. Rudebecks), nr 35; Dybeck, Runa 1843, h. 3, s. 34 (efter P. Rudebeck), Runa 1845, s. 17 (m. mel.); Carlheim-Gyllenskiöld, nr 85 (m. mel.), H. & E. (Sv. Lm. 9), nr 1568; Skå. Lmf., Teckn. o. toner, s. 59 (mel. i bil., s. 6); Bondeson, nr 283 (m. mel.); Andersson, Sv. låtar, Söderm., nr 84 (mel.); Forsslund 2: 3, s. 155 (m. mel.); Svanfeldt, s. 119 (m. mel., efter Runa 1845); K. Brodin, Rim, s. 98; Ek—Blomberg, nr 55. — Finl. MS i SLS (reg.) — Danm. E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner etc. nr 10; dens. G. jy. Folkev. s. 377 (Høstpigen, m. mel.), dens. Skattegr. 1884: 2, nr 6 (Store fordringer), 1886: 2, nr 697, dens., Skjæmtev. s. 33; Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 64.

Mollmel. hos Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 5 (b), nr 295, Fredin 126 och Skå. Lmf., Teckn. o. toner, fkmus., nr 14. Durmel. i Dybecks Runa 1845, s. 17; Carlheim-Gyllenskiöld 85, Bondeson 283 och Forsslund 2: 3, nr 17.

20. Hvad skall fröken ha... (Tryckt i Sv. Lekar 1, nr 217). Se numera även W. Liungman Sv. samtl. folks., 3, s. 416 (typnr GS 2041) och Schjör-ring, s. 70.

21. Jag gick till min Broder.. (Tryckt i Sv. Lekar 1, nr 218). Se Liungman, a. st. och Schjör-ring, a. st.

22. Hjertans ljufva sockersöta Vän! — Sverige. MS: Södling nr 188 (mel.). Litt.: KB Skill. A 69 uooå; E 1788 d etc.; Forsslund 3: 1, s. 125 (m. mel.). — Finl. Rancken, Fört., nr 574, 593.

Forsslund har till denna visa, som enligt skill. är författad av Eric Andersson i Nors socken, en dansmel. i 3/4 takt, dur; likaså Södling 188. De äldsta daterade skill., Örebro 1788 och Uppsala 1794, uppgiva visan ha sin egen mel., vilken troligen varit en menuett att döma av en uppgift i ULMA 41: 155: 47—48.

23. Täckaste utvalda vän! — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 116 (Det sitter en fogel.); Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 258 (32). Litt. Skill. KB, N 1814 a etc. (Ack täcka och utvalda vän). Denna visa är en omdiktning av Lars Wivallius dikt Ach libertas, tu ädla ting (tr. i H. Schück, Lars Wivallius 2, s. 84). I Säves strof 1 äro raderna 3 o. 4 hämtade ur Wivallius dikt, Säves strof 2 liknar nära W:s strof 6, och Säves strof 3 liknar W:s strof 6, medan Säves 4:de motsvarar W:s 12:te. Om skill. av W:s dikt, se Schück a. a. 2, s. 9.

Strofen om hjorten (Säves 2:a, Wivallius' 6:e) påminner om en vandringsstrof, som behandlats av R. Steffen, Sv. låtar, s. 7 och Ek, D. sv. folkv., s. 42. Strof 3, jfr även Berggreen 1, nr 109 a—b. — Finl. MS i SLS (reg.) börjar: Liksom en fågel i en bur. Litt.: Lagus, nr 94 (där Säves strofer 3 och 4 förekomma i visan: Jag såg ett ljus i Österland), samt nr 762 (m. mel.). — Danm. Säves strof 3 se Schjör-ring 1, s. 149; 2, s. 6 (mel. s. 44); Arnholtz m. fl. G. Da. viser, h. 2, nr 15 (m. mel.). Stro-

fen om hjorten, jfr i DgF 504 A, samt norska visor, Liestøl & Moe 2, s. 182 (nr 15); jfr även Erk—Böhme i 537 a.

Strof 3: Mel. hos Rosenberg 1, nr 109, jfr Säve 4.

24. Det voro de Systrarne tre.. Vid nr 40 i Säves MS är inklistrat ett blad med C. Säves stil med en tysk visa: »Ich kam für Liebchens thür ... mel. Studentens glada lif». — Sverige. Litt. Frisinnade qvällstqvistqväden, s. 34 (m. mel.); Ström, Visor, s. 180, 182. — Tyskl. Berggreen 5, nr 65; Erk—Böhme, nr 157 a—e (Nachtfahrt); Alpers s. 60; Ambraser Liederbuch, nr 259. Holl. Veurman o. Bax, nr 26 (m. mel. o. litt.).

Jfr mel. med Erk—Böhme 3, nr 1305.

25. Kärleksgossen lilla gick åt vattene-käldan. — Vid titeln står i MS: Arwids 3:dje del p. 319. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 115, 543. Litt. Arwidsson a. st.

Mel. i 3/4 A dur hos Arwidsson a. st.

26. Klara solen nu nedrinne . . Ej anträffad i svenskt tryck. Finl. Jfr MS i SLS (reg.) som börjar: Klara sol som nu upprinner.

27. En vän utan kärlek . . Denna visa är sammansatt av flera element, som ingå i andra visor, såsom Ack högaste himmel och fallande jord samt Om dagen vid mitt arbete, jfr Wrangel i Nord. Tidskr. 1895, s. 255. En del visor börja med Säves strof 1 (En vän..), andra med strof 2 (Jag ser på dina ögon..) och en del med strof 3 (Dina svartbruna ögon, el. likn.). Jfr Säve nr 62. — Sverige. MS: Wiede nr 67 (Ack högaste..); Stephens & Hyltén-Cavallius Vs. 3: 4 (b), nr 259 (39). Litt.: Strof 1 börjar: Skill. KB, N 1798 e; Bondeson, Historiegubbar på Dal, s. 12 (m. mel.), dens. Visbok, nr 20; Tunstedt nr 30 (1 str. i mel.); Andersson, Sv. låtar Uppl., nr 185 (1 strof i mel.); Bendixson, Visbok, s. 94. Andersson o. Ingers, Folkd. från Bara hd, s. 19; Forsslund 2: 9, s. 161 (1 strof i mel.). — Finl. Rancken, Fört. nr 179; Lagus nr 116 (m. mel.).

Strof 2 (Jag ser på dina ögon..) börjar: Sverige. MS: Stephens & Hyltén-Cavallius Vs. 3: 4 (b), nr 261 (48). Litt.: KB Skill. E 1800 j etc.; Cronhamn nr 8; Afzelius, Sv. folksh., s. 87 (m. mel.), nära lik Säve och samma antal strofer, men i olika ordning; Berggreen 3, nr 72 (liknar Afzelius); Ahlström & Bohman, h. 5, s. 6; Ahlström, nr 18; (m. mel.), Andersson, Sv. låtar, Dalarne, h. 4, nr 1215; Ström, Visor, s. 188; Danckert, Das eur. Volkslied, s. 141 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Hultin, Kat. 4, s. 144; Lagus nr 111 (strof 6). — Danm. Berggreen 1, nr 119 (Säves strof 2 o. 3, m. mel.).

Strof 3 ingår i en visa hos Arwidsson 3, s. 304, som börjar: Allt uppå vår gård der ständar en lind; strofen anv. i Dalarne som barnvisa (NM, Vis. 11802); f. ö. ingår denna Säves 3:e strof. vanl. i Ack högaste himmel, Fredin, nr 72; Skill. KB, E 1836 pp. etc.; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 38 (m. mel.); Jödde i Göljaryd (K. P. Rosén) Visor etc., h. 1, s. 30 (m. mel.); R. Larsson i Från Bergslag etc. 1943, s. 130; G. Granberg, Folkv. i v.

Härj., s. 9; i visan Om dagen vid mitt arbete: Ahlström, nr 3 (m. mel.); A. Noreen i Sv. Lm. 2, Sm. medd. s. 62; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 38 (m. mel.); i en visa, som börjar: Ja om jag hade vingar, H. & E. nr 1560 (m. mel.); Bondeson, nr 36, 139; — Finl. MS i SLS (reg.) Litt.: Lagus nr 50 (Ack högaste..) och i ett fragm. hos Lagus nr 755 (m. mel.). — Estl. Russwurm 2, s. 128. — Norge. I en uppt. av »Du högande himmel» i NFL 45, s. 45 ingår Säves 3:e strof. — Tyskl. Likn. strofer, t. ex. Deine schwarzen Augen, Die ha'n mich verführt, Dein Zuckermund, Hat manche Stund, Mein Herz gerührt, i Erk—Böhme nr 505, jfr även Erk—Böhme nr 1014 och Ambraser Liederbuch, nr 93.

Olika mel. hos Bondeson och Tunstedt (den senare avtryckt hos Forsslund 2: 9, nr 20). Mel.-uppgift finnes i Stephens & Hylltén-Cavallius MS, Vs. 3: 4 (b), nr 261: 48.

Äldre skill. Örebro 1798, Gefle 1799, 1802 och 1809 angiva som mel.-hänv.: Jag ser på dina ögon (Säves strof 3); denna senare visa, som har strofer gemensamma med Säve nr 27, uppgives i skill. ha sin egen mel. (se Zetterströms Poet. Saml. 18, nr 7). Afzelius, Folksharpan, nr 29, har en mel. i 3/4 och moll, avtryckt i Ahlström, nr 18. En annan mel. i Andersson Sv. låtar. Dalarne 4, nr 1215.

En dansk mel. av samma typ som Folksharpans i Berggreen 1, nr 119.

28. Magdalena. — Vid titeln står i MS: Arfvids. 1:sta d. p. 377; G. & Afz. 2:dra d. p. 229. I marg. vid strof 10 står: Val, m. hafsbugt m. grundt vatten. Iv. Aasen. — Sverige. MS: Arwidson Vs. 2: 1, s. 327; 2: 2, s. 225 (mel.); Wiede B, nr 22, 59, 312 (alla m. mel.); Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 234. — Litt.: Fredin, nr 25; Skill. KB, E 1798 k; Z 1801 c; Geijer—Afzelius, nr 85; Atterbom, Nordm.harpan, s. 20; Arwidson, nr 60; Dybeck, Sv. visor 2, nr 6 (i mel.); Berggreen 3, nr 40 a, b (m. mel.); Frykholm, Nya folkv. fr. Ögl., nr 6 (m. mel.); Axelson, Vesterdal., s. 171 (m. mel.); Ahlström, nr 98, 120, 121 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 1, s. 76; G. Ericsson i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., h. 7, s. 62; Tellander, s. 108; Forsslund 2: 6, s. 135; Liedgren, s. 58; T. Norlind, Sv. folkm. o. folkdans, s. 73; Ek, D. sv. folkv., s. 86, 101; C. Weibull i Scandia 1932, s. 97; Svanfeldt, s. 63 (efter Wiede, m. mel.); Ek—Blomberg, nr 3. — Finl. Rancken, Fört., nr 391, 1051; Lagus, nr 32 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 18 (m. mel.); Th. Renqvist i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 104, 125; G. Dahlström, ib. 1920—23, s. 69 (i mel.); S. Ek i FoF 22 (1935), s. 152; I. Lagercrantz i Budkavlen 1944, s. 21, 84. — Danm. DgF 98 (Maria Magdalena) o. bd 3, s. 889, bd 10, s. 204; Berggreen 11 (Tillæg 1) nr 18 (Synderinden); E. T. Kristensen, Jy. Folkev. Toner, nr 72 (m. mel.); dens., Skattegr. 1887: 1, nr 505, dens. 100 g. jy. Folkev., nr 20; H. L. Skjødt i Da. Stud. 1935, s. 17, 26, 105. — Norge. Utsyn, nr 51; Bugge, G. no. folkev., s. 87 (Maria, mel. s. 156); Liestøl & Moe, nr 2; Bugge—Berge, No. Folkev., nr 12 (m. litt.). — Färöarna. Fær. anthol. s. 35 (Maríu vísa). — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 2115 (Maria Magdalena); Brouwer, s. 162 (talet sju). — Holl. Jfr v. Duyse, nr 672. — Engl.-Skottl. Child, nr 21. — Frankr. Doncieux, nr 9.

Mel. i Arwidsson nr 60, två i moll, en i 3/4 och en i 6/8 (även i Geijer—Afzelius, nr 85 samt avtryckt hos Ahlström, nr 120, 121). Mollmel. i trectakt finnas dessutom hos Dybeck, Sv. visor 2, 6, Axelson, Vesterd., nr 1 (s. 171), Frykholm, Ögl., nr 6 och Fredin nr 25. Arwidsson MS Vs. 2: 2, s. 225, 3/4 moll; Wiede B 22, 6/8 moll, 59, 312, båda i 3/4 moll.

Finl. FSF nr 18 har 22 mel. Danm. DgF mel. i bd 11, nr 98, 2/4 moll. En annan form av visan finns i skill. Falun 1802 (Zetterströms Poet. Saml. 5, nr 14) och Gävle 1802 (Zetterström 22, nr 27) med begynnelseorden: Magdalena hon går sig till sjöarne två (se FSF nr 18 v) med mel.-hänv.: Nu hafver denna ljusa dag. Denna senare visa, som är en lov- och tacksägelsevisa, tryckt första gången 1724 och flera gånger under senare hälften av århundradet, sjöngs till samma mel., som psalmen nr 368 i 1697 års koralpsalmbok, alltså som koralen nr 364 Christe sann Lius och Dager är. (Se Sv. tidskr. f. musikforsk. 1938, s. 148.)

29. Jungfrun hon bad sin moder.. Melodien är i MS skriven på särskilt blad, av annan hand. — Sverige. MS: Arwidsson Vs. 2: 1, s. 553 (m. mel.), 555. Litt.: Arwidsson, nr 140 (Warulfven, m. mel.); Geijer—Afzelius, nr 63 (Jungfrun i blå skogen); Axelsön, Vandr. i Verml., s. 20; Ahlström, nr 153, 291 (m. mel.); Medd. fr. NM 1888, s. 28; Teckn. o. toner, utg. Skå. Lmf., s. 49 (mel. i musikbil., s. 3); T. Norlind, Sv. folkm. å. folkdans, s. 67 (mel.); E. Odstedt, Varulven, s. 23. — Finl. MS i SLS (reg.). — Danm. DgF 54 (Varulven), o. bd 2, s. 66, bd 3, s. 827, bd 4, s. 889, bd 10, s. 59; E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., nr 71 (mel. s. 370); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 56; Skattegr. 1885: 1, nr 60; 1886: 1, nr 769; A. Olrik, Nordens Trylleviser, s. 153; Frandsen, Folkev., s. 101, 106. — Norge. Utsyn, nr 176. — Pineau 1, s. 78, 292.

Mel. hos Geijer—Afzelius, nr 63 a, b, båda 2/4 moll, Arwidsson, nr 140, 4/4 dur; Teckn. o. toner, utg. Skå. Lmf, mel. nr 6, 3/8 och 4/4, moll.

30. Gubben och Gumman de satt och taltes vid.. I MS står i marg.: I, Sägner 946 [När en tös får gifta sig] och: Se N:o 187, 242, III: 72. — Sverige. MS: Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 307 (uppt. fr. Gotl., börjar m. Säves strof 7); jfr Vs. 3: 5 (a), nr 300; Wiede B, nr 268, 269 (m. mel.); NM, Vis. 18210 (Ögl.); DFS, Skv. nr 39, 77. Litt.: Fredin, nr 111; Visb. 5 (KB, Visb. 16:0), nr 20; Skill. KB, E 1782 a, etc.; Arwidsson 3, s. 141 (efter Visb. 16:0); Filikr. 1, nr 19; Dybeck, Runa (fol.) 1, s. 35; Hofberg, Nerikes g. min., s. 267 (mel. s. 289); Nordlander, nr 91; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 71 (m. mel.); Bondeson, nr 361 (m. mel.); Andersson, Sv. låtar Närke, nr 136 (polskemel.); Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 25; Ek, D. sv. folkv., s. 207; Ström, Visor, s. 83, 232; Rothman, Östg. folkm., s. 110. — Finl. Lagus, nr 230 (m. mel.). — Danm. Jfr Feilberg, Fra Heden, s. 86; E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., nr 99 (Mand og Kone), dens., Skjæmtev., s. 119; Da. sangl., nr 151; Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 50. — Norge. Landstad, nr 103, (m. mel., var. å s. 852); Lindeman, nr 388; Elling, No. Folkemusik, s. 71 (m. mel.).

Mel. är en gammal dansmelodi. Från Gotland finns två uppt. i moll hos

Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 5, nr 307: 48 och hos Fredin. Vidare Dybeck, Sv. folkmel., nr 61, moll, Wiede B, 269, Hofberg, aa, nr 5, dur; Filikr. 1, nr 19, dur; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 71, dur, och Bondeson, nr 361, dur; samtliga i 3/4. Danm. E. T. Kristensen, Skjæmtev. nr 22, 3/4 dur. Norge. Elling, No. Folkemusik, nr 57 (s. 71 ff.). I Norsk Musikk-samling, Oslo UB, finns uppt. av Elling 14, nr 59. De norska varianterna ha samma mel.-typ som de svenska och danska. Landstad nr 103 (= Lindeman 388) går dock i 6/8 takt.

31. Så tager jag min bössa och så min lilla hund. . I Säves MS står vid titeln: Se n:o 50, & n:o 186, 216. — Sverige. MS: I NM (EU 1286) finns en nyare uppt. från Fröjel, Gotl. Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 580, 588 (mel.), 650, 656 (mel.), 726, Vs. 2: 3, s. 20 (Wallman), 379, 425; Göt. Förb., s. 67 B; Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 3 (b), nr 143; Wiede A, s. 48; Wiede B, nr 45, 46, 96 (m. mel.); Södling nr 106 (m. mel.). Litt.: Afzelius, Sv. folksharpan, nr 5 (m. mel.), dens. Sagoh. 2, s. 163; Berggreen 3, nr 4 (m. mel.); E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. kulturrh. h. 2, s. 25 (mel. s. 29, 30); Ahlström, nr 70 (Necken); E. Wigström, Folkd. 1, s. 51 (Jungfrun och Necken); S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 14; Teckn. o. toner, utg. Skå. Lmf., s. 45 (mel. i musikbil., s. 2); Bondeson, nr 247 (m. mel.); T. Norlind, Stud. i sv. folklore, s. 237; Landtmanson, Folkmusik, musikbil., s. 39 (mel.). — Finl. MS i SLS (reg.: Näckvisan). Litt.: Lagus, nr 41 (Näckvisan, m. mel.); 756 (mel.); FSF 5: 1, nr 2 (m. mel.); Rancken, Fört. nr 1138, 1271; G. Dahlström i Brages Årsskr. 1920—23, s. 65 (i mel.). — Danm. Jfr E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., nr 72 (mel. s. 371); Schjöring 1, s. 128; 2, s. 8 (mel. s. 49, Den dårede Jomfru). — Norge. Utsyn, nr 167 (Den daara møy). — Tyskl. Erk—Böhme, nr 1438—1440 (Der verschlafene Jäger); Alpers, s. 61. — Holl. Jfr v. Duyse nr 31.

Mel. i Afzelius, aa, nr 5; Wiede B, nr 96; Ahlström, nr 70; Öberg, aa, nr 21, Teckn. o. ton. Skå. Lmf, mel. nr 4; Bondeson, nr 247; samtliga i jämn takt och moll; Södling 106, 4/4 obest. Finl. FSF, nr 2, 15 st. mel.

32. En visa vill jag sjunga, som en yngling hafver gjort. — Sverige. MS: Wiede B, nr 76, 369 (m. mel.). Litt.: Filikr. 6, s. 24 (m. mel.); jfr Landtmanson, Folkmusik, musikbil., s. 44 (i mel.); Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 32; Ström, Visor, s. 176. — Finl. MS i SLS (reg.: En visa vill jag sjunga om en yngling på vår jord), Brage (reg.). Litt.: Lagus, nr 65, 73 (m. mel.).

Mel. hos Wiede B, 76, 369, båda i 4/4 dur liksom Filikr.

33. En Wisa om en Fänge (Statt stilla o yngling ..). Sverige. MS: Wiede, nr 93 (m. mel.). Litt.: Fredin, nr 37 (m. mel.); Skill. KB O (Bengtsson, J.) 1823 etc.; Bergström i Sv. Lm. 6, Sm. medd. 1885, s. 2; E. Wrangel i Nord. tidskr. 1895, s. 248; Bondeson, nr 222; Andersson, Sv. låtar Dalarne 2, nr 509 (m. mel.); Forsslund 3: 1, s. 126 (m. mel.); Svanfeldt, s. 64 (m. mel.); G. Granberg, Folkv. i v. Härj., s. 11. — Finl.

MS: SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 452 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 457, 458, 484, 514, 515, 1116, 1188, 1189.

Mel. hos Wiede, två i dur och två i moll, de senare varianter till En herredag i högden (Säve nr 13). Några skill. från början av 1800-talet uppgiva denna visa som mel. Fredin nr 37, dur; Andersson, Sv. låtar, Dal., 2, nr 509, moll. Uppgiften i tillägget efter visan om »Ack, ack! se jag är bunden» torde vara missvisande eftersom denna visa finns som skill. redan 1774. — Finl. Lagus, nr 452, dur. Norge. O. Sande, No. folketoner, bd 10, nr 12, 2/4 dur (Norsk musikksaml., Oslo UB).

34. En Gudelig Wisa (Ädlaste Jesu! min frälsare from..). Skill. KB, O: Westerholm (förf.) (börjar: O ädlaste Jesu!).

35. Qvann-väjsu (»Skote kvann-veisu»; Haj lustigt så villum vi begynnä att singä..). — I Säves MS står i marg. »9», III Visor, 10 [här: nr 9 o. 297]. Den mest spridda av de gotl. kvarnvisorna. Vanligen börjar den så som Säve skrivit över raden: E veise de' vill jag begynnä.. En variant finnes i Eva Wigströms MSS i ULMA (se Sv. sagor o. sägner 11, s. 205). — Fredin, nr 128 (m. mel.); H. Gustavson i Gotlands Allehanda 1952, d. 17 dec. Andra varianter i Gotl. Lmf. (ULMA 197: 101), i M. Klintbergs saml., nr 46, s. 104 och i nr 147, s. 12; ett par rader ha år 1951 upptecknats i Kräklingbo av R. Bjersby (Ulma 21382, s. 8). I min (Gustavsons) barn-dom hörde jag den sjungas av en kvinna från Gammalgarn, f. 1854.

Fredin, nr 128, har durmel. i jämn takt.

36. Femton finnar de bodde på en ö.. I Säves MS står vid titeln: N:o 209, 58. — Sverige. MS i ULMA (sakreg.). Litt.: Fredin, nr 108 (m. mel.); Filikr. 1, nr 5 (mel. från Gotl.); Bondeson, nr 109; Ström, Visor, s. 186. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 214; Rancken, Fört., nr 1302. — Jfr nr 58 nedan.

Filikr. 1, nr 5 och Bondeson, nr 109, ha båda gamla mollmel., den senare i början lik Geijer—Afzelius 1: 1. Filikromens mel. har försatsen i 2/4 och eftersatsen i 3/8 liksom i en gammal fördans och dess efterdans.

37. A. Det kom en herre ridandes, sade Bonden. B. Länsmans-Visan (Jag tror det kommer främmande, sade Länsman). — Jfr nr 154. — Sverige. MSS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 719; Wiede B, nr 177 (m. mel.); DFS, Skv., nr 70. En uppt. från Gammalgarn av R. Bjersby 1951 (m. mel.) finns i ULMA (21379, s. 29). Litt.: Fredin, nr 113 (m. mel.); Skill. KB, E 1807 f (Det kommer en Sjudare ridande, sade Bonden); Visb. 5 (KB, 16:0), nr 18; Lilja, Violen, s. 18; Julb., s. 71; Werner, s. 96; E. Wigström, Folkd. 2, s. 54 (Frälsebonden och herremannen); Carlheim-Gyllenskiöld, nr 68 (m. mel.); Bondeson, nr 40; P. G. Wistrand i Fatab. 1911, s. 220; C. Larsson i By, En dalasockens hist. 2, s. 216 (m. mel.); S. Colliander i FoF 3, s. 152 (Ryttaren och bonden, m. mel.); Brodin, Rim, s. 117; I. Ingers i Gärds hds hemb.f. årsb. 1943, s. 33 (m. mel.). — Finl. MS: SLS (reg., Det stod en riddare.., Där kom en..). Litt.: Lagus, nr 216 (m. mel.); Rancken, Fört.,

nr 276, 277. — Danm. Madsen, Folkem. fra Hanved, s. 99; E. T. Kristensen, Skattegr. 1885: 2, nr 411—417; dens., Skjæmtev., s. 207 (Hovmand og præstens hustru, mel. s. 50); V. Bierring i Dania 1, s. 307; E. Rørdam, I. Falbe-Hansen o. A. V. Gram, ib. 2, s. 61 ff. (m. mel.); H. Johansen, Viser i Bornh., nr 33 (m. mel.); jfr Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 45; N. Lid i MoM 1931, s. 27. — Norge. Lindeman, nr 433.

Mel. från Gotland hos Fredin, nr 113, 2/4 moll, och Bjersby, ULMA 21379: 29, 2/4 dur. Vidare Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 300 B, i C dur; Wiede B, nr 177, 4/4 moll. Bondeson, nr 40 har takt-växling med försatsen i 3/4 och eftersatsen i 2/4, i dur. Carlheim-Gyllenskiöld, nr 68, 2/4 dur, H. & E., nr 1569, jämn takt, dur; Colliander FoF 1916, s. 152, 2/4 dur. Skill. Kalmar 1807 uppgives ha egen mel. Finl. Lagus, nr 216, 2/4 dur. Norge. Lindeman, nr 433, 2/4 G moll.

38. Brömsen och flugan. — Vid titeln i Säves MS står: Arvids. 3:dje del, p. 471; i marg. står: III: 80; 279. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 682; 2: 2, s. 316 (m. mel.), 537; 2: 3, s. 267; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 267; DFS, Skv., nr 8. — Litt., Skill. KB, G 96 (1800 etc.); Filikr. 1, nr 10 (m. mel.); Arwidsson 3, s. 472 (m. litt. o. mel.); Borgström, s. 131; K. Bohlin i Sv. Lm. 2: 10, s. 17 (m. mel.); Bondeson, Historiegubbar, s. 13 (m. mel.), dens. Visbok, nr 18, 355 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 67 (Torndyfveln och flugan); H. & E., nr 1575 (m. mel.); R. Steffen i Uppland 2, s. 412; Brodin, Rim, s. 134; N. Ståhlberg i Öland 2, s. 410 (m. mel.). — Finl. MS: SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 248 (Tordyfveln på ugnen låg, m. mel.); Rancken, Fört., nr 530. — Danm. Nyerup—Rasmussen 2, s. 104; Berggreen 1, nr 210 a—c (m. mel.); Filikr. 2, nr 5 (m. mel., efter Berggreen); E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 1, nr 439, 440; 1885: 2, nr 34, 35, 129; 1886: 1, nr 647; 1889: 2, nr 128, 129; dens., G. jy. Folkev., s. 394 (m. mel.); dens., Skjæmtev., s. 64 (m. litt. o. mel.); H. Johansen, Viser i Bornh., nr 3, 4 (m. mel.); Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 14 (Fluens bryllup, m. mel.); Schjørring 1, s. 10. — Norge. Landstad, nr 88 (Thor Brynjulf og fluga, m. mel.); Lindeman, nr 125, 272, 349, 468, 517, 609; Berggreen 2, nr 117 a—b (m. mel.); Ross, nr 35 (m. mel.); Støyfen, nr 451; Liestøl og Moe, nr 34; Lindeman, nr 125; Elling, No. folkemusik, s. 81; Berge, No. Visefugg, s. 55; L. M. Fjellstad i NFL 68, s. 96. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 164 a—d (Käferhochzeit); J. Bolte i Deutsche Lieder in Dänemark, s. 182.

Arwidsson 3, s. 474, nr 11 A i 2/4, nr 11 B i 3/8, båda dur; Filikr. 1, nr 10 dur och 2, nr 5 moll, båda i 3/4; Bohlin aa, nr 15, 3/4 moll; Bondeson nr 18, 2/4 dur, nr 355, 3/4 dur; H. & E., nr 1575, 3/4 dur (där meddelas om äldsta Skill. från år 1738, som dock icke nämner något om mel.); N. Ståhlberg, Öland 2, s. 410, 4/4 (2/4) dur. Finl. Lagus, nr 248, 2/4 dur. Danm. E. T. Kristensen, Skjæmtev., nr 11, 3 st. i 2/4 dur; Berggreen 1, nr 210 b, c, båda i 6/8 moll (nr 210 a är norsk). — I Norge äro många mel. upptecknade: Landstad nr 88 a), 3/4 moll (= Lindeman, Fjeldmel. nr 125 och Berggreen 2, nr 117 a), 88 b) 6/8 dur; Lindeman nr 349, 4/4 moll,

nr 468, 6/8 dur, nr 517, 2/4 dur och nr 609, 6/8 dur; Ross, nr 35, 6/8 dur; Berggreen 2, nr 117 b, 6/8 dur; Støylen, nr 70, 4/4 G dur; Elling, Vore Folkemel., s. 72, 3/4 och 9/8, tonarten vacklande. I Norsk Musikkksamling, Oslo UB, Elling, bd 3, nr 12, 3/8 kyrkotonart, bd 6, nr 40, 3/4 kyrkotonart, nr 55, 4/4 moll och nr 81, 6/8 dur, bd 7, nr 63, 3/4 moll; Sande, Norske Folketonar, bd 7, nr 33, 4/4 dur, bd 13, nr 59, 2/4 dur; Sandvik, Folkemus. i Gudbrd., s. 309 (9), (2/4) A moll.

Jfr Böhme, Altdeutsches Liederbuch, s. 517 ff., nr 164 (Käferhochzeit).

39. Det var en ljuflig sommarnatt.. Fredin nr 8 och 98 (m. mel.); två olika mel. i 3/4 takt, nr 8 i moll och nr 98 i dur.

40. Tvenne Bröder (Kosta hvad det kosta vill ..). Skill. KB, A 82 uooå; etc.; Andersson o. Ingers, Folkd. från Bara hd, s. 42. Skill. nämna, att visan har sin egen mel.

41. Det står ett träd i min faders gård.. I Säves MS står vid titeln: Arwids. 3:dje d. p. 299. — Denna visa eller sånglek är utförligt behandlad av R. Steffen, Enstrofig nordisk folklyrik, s. 46 ff.; ang. partiet om fästmansvalet jfr Säve nr 51 och Steffen, s. 167; strofen om äpplet, se Steffen, s. 190 och dens. i Uppsalastudier till S. Bugge, s. 100.

De olika element, varav denna visa eller sånglek består, förekomma i större eller mindre utsträckning i följande. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 89, 276, 439, 558; Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 287 (D. var från Gotl.); Wiede B, nr 100, 137, 265, 387 (m. mel.); DFS, Ekl., nr B 74. Litt.: Fredin, nr 93 (m. mel.); Arwidsson 3, s. 299 ff. (m. mel.); Afzelius, Sv. folksharpan, s. 111; Berggreen 3, nr 160 (m. mel.); Lilja, Julboken, s. 10 (nr 21, danslek), ib., s. 28 (nr 47, strof 7); Filikr. 4, nr 26 (m. mel.), 6, nr 6 (m. mel.); Ahlström, nr 285 (m. mel.); Eggeling, Nu är det jul, s. 18 (nr 40, m. mel.); K. P. Leffler i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh. 10, s. 7 (mel. i 11, s. 39, polska nr 83); Teckn. o. toner, utg. Skå. Lmf., s. 63 (mel. i musikbil., s. 8); Jödde i Göljaryd (K. P. Rosén), Visor, h. 1, s. 49 (m. mel.); Lampa, nr 312 (m. mel.), nr 394 (danstext); Bondeson, nr 104 (m. mel.); Andersson & Ingers, Folkd. från Bara hd, s. 47; Landtmanson, Folkmusik, s. 52, musikbil. s. 31, 41 (i mel.); Götling, Visor, s. 12 (m. mel.); Grip, Sv. allmog.liv, s. 224; Andersson, Sv. låtar, Dalarne, h. 4, nr 1476 (i mel.), Östergötl. h. 2, nr 510 (m. mel.); S. Ek i Göteborg. jubel-publ. 16, s. 184, dens., D. sv. folkv., s. 36; T. Norlind, Sv. folkmusik o. folk-dans, s. 49; K. Olofsson, Folkkliv o. folkm. 1, s. 251; Svanfeldt, s. 81 (m. mel.), s. 140 (m. mel.); Ström, Visor, s. 157, 158; Brodin, Rim, s. 149, 162; Rothman, Östg. folkm., s. 102 (om äpplet); Tillhagen o. Dencker 2, s. 345, 435 (m. mel.). — Finl. MS: SLS (reg.: Där växte ett träd.., Ingen än-king så vill jag ha.., Äpplet växer..). Litt.: Lagus, nr 296 (m. mel.). — Danm. E. T. Kristensen, Skattegr. 1889: 2, nr 689, dens., G. vis. i Folkem., nr 99 (mel. s. 391); dens., Børnerim, nr 2611; Steffen, Sv. låtar, s. 56, jämte ovan aa; Schiørring 1, s. 93, 153 (m. litt.), 2, s. 10 (mel. s. 56, nr 121); Arnholtz m. fl., G. da. viser, h. 1, nr 13 (m. mel.). — Norge. Fr. Hammerich

i Brage og Idun, bd 2, h. 2, s. 444; Afzelius, Sv. folksharpan, s. 111 (m. mel.); Berggreen 2, nr 36 (m. mel.); Ross, nr 26 (mel. i bih.); Lindeman, nr 276, 492 (m. mel.); Elling, Vore Folkemel., s. 22 (m. mel.); S. Vulsberg i NFK 10, s. 75; K. Liestøl i Arv 1945, s. 87 (trädmotivet). — Tyskl. Jfr Erk—Böhme nr 173 a, o. nr 495 (strof 7: Der Apfel . .) — jfr bd 2, s. 317; ib., nr 527 a, 679 g, 750, 964; Dunger, Rundås, s. 88 (äpplet). — Holl. Jfr v. Duyse, nr 120 o. 379 (strof 6); Berggreen 6, nr 29. — Pineau 1, s. 322 (äpplet); Brouwer, s. 143 (trädet), 191 (äpplet; m. litt.), Beilage 3 (i min faders gård).

Mel. till denna visa med dess enskilda strofer äro olika ringdansmel. i 3/4 takt. Fredin nr 93 är densamma som hos Säve och likaledes Arwidsson 3, s. 299, sångl. nr 56 A, vilken dock vacklar mellan moll och dur liksom 56 B; 56 C i dur. Wiede B, nr 100, 137 och 265, alla tre i dur liksom Filikr. 6, nr 7 (jfr 2, nr 14) och Bondeson nr 104. Landtmanson i Fatab. 1906, s. 167, moll (= dens. Folkmusik, s. 31). Mel. till 41 C i Stephens & Hyllén-Cavallius MS, Vs. 3: 5 (a) nr 287 D i 3/4 G dur. — Finl. Lagus nr 296, dur. — Danm. E. T. Kristensen, G. Vis. i Folkem., mel. nr 99 (felakt. uppt. i 2/4); Schjørring 2, mel. nr 121 i moll (jfr 1, s. 153); Grøner Nielsen, Folkelig vals, s. 48, dur. — Norge. Lindeman, nr 276, dur, nr 492, moll; Ross, nr 26, dur; Elling, Vore Folkemel., s. 22, moll.

42. Den första gång i verlden jag dina ögon såg . . Sverige. MS: Wiede B, nr 35, 181 (m. mel.). Litt.: Fredin, nr 52; Skill. KB, E 1816 g; N 1810 a; Dybeck, Sv. visor 1, nr 10 (fr. Gotl., m. mel.), dens. i Runa (fol.) 1, s. 18; Ahlström, nr 38 (fr. Gotl., m. mel.); S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 47; Forsslund 2: 7, s. 185, 2: 10, s. 100 (m. mel.); Svanfeldt, s. 151 (m. mel.). — I en viskatalog av Bondeson (MS i ULMA 351: D: 12) står: »69. Den första gg i verlden jag dina ögon såg. Endast 1 vers. O—n. Var. t. Värmlandsvisan.» (Med O—n avses sannolikt Adolf Olsson.)

Finl. MS i SLS (reg.), KS (reg.: »Första gång . .).

Denna visa från Burs socken, som upptecknades av C. J. O. Laurin 1845, publicerades först av Dybeck i Sv. visor 1, nr 10. Han meddelade där också, att den sjöngs för första gången på Aftonunderhållningen med nordisk folkmusik den 9 mars 1847 av demoiselle Nordlund (visan avtryckt av Ahlström, nr 38). Fredin nr 52, vilken kommer från skollärare Olofsson i Alva, är likadan. Jfr Forsslund ovan aa; Wiede B 35, 4/4 moll; 181 4/4 dur. Skill. Göteborg 1810 och Lund 1816 uppgiva, att visan hade sin egen melodi. Senare tryck, Lund 1834 och Örebro 1855 säga intet om mel.

43. En historisk Kärleks-visa (En hvar som vill veta hvad kärleken är . .). Sverige. MS: Wiede B, nr 327 (m. mel.); Bondesons MS i ULMA 351: D: 12, »80» (En förnämmer köpman i Bristol månd bo); DFS, Ekl. nr B 81. Litt.: Skill. KB, G 34 uoöå; 1789 etc.). — Finl. MS i SLS reg., En var som vill . ., En förnämmer köpman . .). Litt.: Rancken, Fört., nr 756. — Danm. Schjørring 1, s. 114; 2, s. 5, mel. s. 38). — Nordamerika. Jfr Korson, Pennsylvania Songs & Legends, s. 53 (Jockie Frazer).

En mel.-uppt. från Vikbolandet i 4/4 moll finns i Wiedes koncept 327.

En del äldre svenska skill. ha som mel.-hänv. »Et tusend sjuhundra», men senare, då visan blivit mera känd, säges på trycken att den har sin egen mel. Melodivalet beror på att »Et Tusende Sjuhundra Sextio Tri» också är en sjömansvisa. Denna senare är författad av matrosen Jonas Greggelund och har rubriken: »Kort Utdrag Af Ostindiske Journalen, som fördes under Resan med Skeppet Prints Carl af Capitainen Herr Johan Rundsten åren 1763 och 1764.» Visan trycktes flera gånger under senare hälften av 1700-talet och var säkert välkänd då. Redan i början på 1800-talet hade emellertid »Envar som vill veta...» övertagit rollen som välbekant bärare av melodien, ty den blev använd som mel.-hänv. till visan om örlogsfregatten Fröjas långresa till Medelhavet åren 1801, 1802 och 1803.

Tilläggas kan, att Ostindiska Journalen även använts som mel.-hänv. till visan om lilla Per Stabbe, en visförsäljare från slutet på 1700-talet, som kanske stått modell till Per Hilleströms kända tavla på Nationalmuseum; se Bondeson nr 363.

Av skill. framgår, att Säves visa nr 43 hade sin blomstring på 1790-talet och några år in på 1800-talet. Det meddelas på dem, att visan är översatt från danskan.

I ett danskt skill. från Haderslev uå är rubriken: Kierlighedens Magt, En Vise om en rig og fornem Kiøbmans Datter, som blef forelsket i en fattig Matros, og deres haarde Skjæbnes lykelige Udfald. Mel. Jeg er nu så hart udi Hiertet beklemt.» Intressant är att Schiørring 2, mel. nr 42 i 2/4 dur visar särskilt i början en god överensstämmelse med Per Stabbes visa hos Bondeson nr 363, varigenom en viss säkerhet beträffande melodihänvisningarna kan konstateras. Se även Schiørring 1, s. 114. Beklagligtvis är ingen annan svensk melodiuppteckning av »Envar som vill veta...» bekant än Wiedes.

Äldsta norska skill. är från Bergen 1782, se Hj. Petterssen, Bibliotheca norvegica, bd 3, 3509. Visans rubrik är densamma som den danska, men mel.-hänv. är här »Og ingen kan tænke og ingen kan tro», en i alla nordiska länder spridd norsk sjömansvisa från 1740-talet (Säve nr 48) och melodiupptecknad hos Wiede nr 239. Om »Enhver som vil vide»s popularitet i Norge vittna en hel del visor, som fått den till melodi, såsom »Herr Strange han satte sig ned paa en Stok» (Kristiania 1833), »Nu vil jeg fortælle min Skjæbne så tung» (Kria u.å.), »En Ridder saa mandig, saa kjæk og saa bold» (Frederiksstad 1844) osv.

44. Stephens Otte; Sct Staffans Wisa (Staffan var en stalledräng..). Vid titeln i Säves MS står: Se N:o 150 [här: 44 B]. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 568; 2: 2, s. 521, 554; 2: 3, s. 435; Wiede B, nr 60, 170, 220, 317, 370 (m. mel.); Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 239; E. Wigström, NM, MS 9, p. 197. — Litt.: Skill. KB, G 5 a (1796 etc.); Geijer—Afzelius, nr 91; Moman, De superstitionibus hodiernis, p. 34 (avtr. av E. Linderholm, i Sv. Lm B 41, s. 99); Afzelius, Sagoh. 2, s. 44; Hofberg, Nerikes g. min., s. 262; Ljungström i Vgl. Fmt. 1, h. 1, s. 75 (m. mel.); Berggreen 3, nr 38 (m. mel.); Filikr. 9, nr 2 (m. mel.); Ahlström, nr 227 m. mel.); M. Ysenius i Medd. fr. NM 1888, s. 18; G. Kallstenius,

ib. 1897, s. 131; E. Hammarstedt, ib. 1898, s. 18; Bore i Sv. Lm. 5: 7, s. 30; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 28; A. G. Nyblin i Sv. Lm. Årsh. 1906, s. 5; S. Ambrosiani m. fl. i Uppl. Fmt. 19, s. 31 (m. mel.); G. Westerlin i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh. 9, s. 182; G. Djurklou i Sv. Fmt., bd 11, s. 333; K. P. Leffler i Uppland 2, s. 428; S. Landtmanson i Vgl. Fmt. 2, h. 10, s. 106, 107; A. Lindblom i Medd. fr. Ögl. fornml.fören. 1909, s. 1; T. Norlind, Stud. i sv. folklore, s. 258; E. Wrangel i Stud. t. G. Cederschiöld 1914, s. 257; O. John i FoF 3, s. 14 (m. mel.); B. Möller, ib. 4, s. 34; S. Svensson, ib. 10, s. 104; H. Celander, ib. 14, s. 1, 29; E. Norrman, ib. 25, s. 13; C. W. v. Sydow, ib. 28, s. 15; J. Götling, Visor, s. 13 (m. mel.); Grip, Sv. allmog.liv, s. 52 (m. mel.); N. Keyland, Julbröd etc., s. 33, 120 (m. mel.); Andersson, Sv. låtar, Söderm., nr 112 (m. mel.); Forsslund 1: 11, s. 40 (m. mel.); 2: 3, s. 172 (m. mel.); 2: 7, s. 151 (m. mel.); S. Ek i Göteb. jubelpubl. 16, s. 194; dens., D. sv. folkv., s. 107; R. Pipping i Stud. i nord. filol. 18: 3; H. Celander, Från Midsommar etc., s. 69; dens., Nord. jul, s. 266; E. Liedgren, Sv. psalm etc., s. 57; Schück—Warburg, 3 uppl., 1, s. 430; K. Brodin i Hembygden U 1928, h. 12, s. 5; dens. i Sångartidn. 1936, s. 135 (m. mel.); H. Olsson i Skå. folkm. 1928, s. 33; R. Liljefors, Uppl. folkmusik, s. 90 (m. mel.); J. L. Saxon, Saga etc. i Jämtbygd, s. 87 (m. mel.); dens., Närk. folkv., s. 68; T. Norlind, Sv. folkmusik o. folkdans, s. 69 (mel.); Olsson o. Arill, Värml. folkm., s. 62; R. Blomquist i Skånes hemb.förb. årsb. 1932, s. 29; N. Ahnlund, Oljeberget och Ladugårdsgårde, s. 153—179; dens., Sv. sägen och hävd, s. 34—43; C. Weibull i Scandia 1932, s. 96; I. Nordin i Fornv. 1932, s. 129; N. Dencker i Sörmlandsbygden, 1935, s. 110 (m. mel.); Svanfeldt, s. 60, 132 (mel.); C.-H. Andersson-Tillhagen i Medelp.-Ångerm. 1935, s. 70; Ek—Blomberg, nr 1; C. Larsson i By, En dalasock. hist. 2, s. 192; Rothman, Östg. folkm., s. 112; Ström, Visor, s. 290; C.-M. Bergstrand, Våra gamla berättar, s. 69 (m. mel.); H. Olsson, Folkliv etc. i Vättle hd, s. 43; H. Celander i Arv 1945, s. 134; dens., Stjärngoss. särsk. s. 90, 96, 128, 137 f., 162, 183, 186, 194, 218 ff., 347 ff., 382 ff., 498 (mel.); S. Ek i Arv 1950, s. 174; J. Sahlgren i NoB 1950, s. 2. — Finl. MS i SLS (reg.) Litt.: Lagus, nr 264 (m. mel.), 743 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 24 (m. mel.); Th. Renqvist i Brages Årsskr. 7, s. 109, 127; G. Dahlström, ib. 1920—23, s. 75 (m. mel.); A. Adolfsson i Budkavlen 1931, s. 36 (m. mel.); G. Dahlström ib. 1935, s. 66 (m. mel.). — Danm. Jfr DgF 96 (Jesusbarnet, Stefan og Herodes), samt bd 3, s. 880, bd 10, s. 194; Steenstrup, Vore Folkev., s. 91; E. T. Kristensen, G. jy. folkev., nr 36 (mel. s. 364); H. L. Skjødtt i Da. Stud. 1935, s. 102; Schjørring 1, s. 93 o. nr 193; 2, mel. nr 18, 19. — Norge. Jfr Utsyn, nr 50. — Färöarna. Jfr Hammershaimb, Fær. anthol., s. 39 (Rudisar vísa). — Engl. Jfr Child, nr 22 o. bd 1, s. 505, bd 2, s. 501, bd 3, s. 502, bd 4, s. 451, bd 5, s. 212. — Pineau 2, s. 55.

Nästän alla mel.-uppt. av Staffansvisan gå i jämn takt och moll: Geijer—Afzelius, nr 91: 1, 91: 2* (tagen från Filikromen 9, nr 2), 91: 2** (6/8, uppt. av Drake), Runa 1844, s. 35; Rosenberg 1, nr 152; Wiede B, nr 60, 4/4-dur, 170, 220, 4/4 moll; Hofberg, Nérikes g. min., nr 2; Vgl. Fmt. 1869, s. 75; Bondeson, nr 299; Saxon, Saga etc. i Jämtb., s. 87 (dur);

Forsslund 1: 9, nr 5, 1: 11, nr 5, 2: 3, nr 20 (dur) och 2: 7, nr 6 (dur el. moll). Ang. hälsningssången se Liljefors, Uppl. folk., s. 90; Nyblin i Sv. Lm. 1906, s. 6 och Forsslund 2: 3, nr 18. H. Celander, Stjärngossarna, innehåller även mel. Alla sångerna finnas hos Andersson, Sv. låtar, Söderm., nr 112 a—e Annandagsotta med Staffanssång (från Sköldinge socken). — Finl. Lagus nr 264, 2/4 moll, 743, 2/4 dur. — Beträffande hälsningssången i Danmark se Berggreen 1, nr 162 a—b, Schiørring 1, s. 93 och nr 193; 2, mel. nr 18, 19.

45. Mjöltnare-visan (Det voro två skälmar som lade råd...). Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 233; Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a) nr 299; NM, MS, Vis. (Värml.) 7741 a; DFS, Skv. nr 12. Litt.: Dybeck, Sv. visor 1, nr 8 (m. mel.); G. Djurklou, Ur Nerikes folkspr., s. 111 (mel. s. 130); Filikr. 4, nr 11 (m. mel.); 7, nr 7 (m. mel.); Ahlström, nr 78 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 59; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 32; Bondeson, nr 194 (m. mel.); Forsslund 2: 6, s. 142 (m. mel.); Andersson o. Ingers, Folkd. från Bara hd, s. 15; I. Ingers i Skänst bondelev 1924, s. 28; S. Ek, D. sv. folkv., s. 202. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 249 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 101, 719. — Danm. Nyerup—Rasmussen 2, s. 154 (Skalkeraad); Grundtvig, Gamle da. Minder, s. 98 (m. mel.); Berggreen 1, nr 184 a—c (m. mel.); Filikr. 5, nr 15; E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 2, nr 755—763 (Møllerdatteren), Efterslæt, nr 121, 1886: 1, nr 768, 791 (mel.), 1889: 2, nr 70—71 (m. mel.); dens., Jy. Folkev., Toner etc., nr 11, dens., G. jy. Folkev., s. 379 (mel.), dens., Skjæmtev., s. 154; H. Johansen, Viser i Børnh., nr 7, 8 (m. mel.); Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 31. — Norge. Landstad, s. 821 (m. mel.); Lindeman, nr 116, 263; Berggreen 2, nr 108 (m. mel.); Elling, No. folkemusik, s. 81, dens., Vore folkemel., s. 19, dens., Nye bidrag, s. 4 (mel.); R. Berge, No. Visebygg, s. 114; H. Opedal i NFL 38, s. 153. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 146 (Der Edelmann im Habersack) med hänv. till en likn. holländsk visa; J. Meier, Balladen, nr 99; J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänemark, s. 182. En vendisk visa finns hos Berggreen 8: 4, nr 15.

Mel. hos Dybeck, Sv. visor 1, nr 8, 6/8 moll (avtr. av Ahlström, nr 78). Övriga svenska uppteckningar gå i jämn takt: Filikr. 4, nr 11, dur, 5, nr 15, moll, 7, nr 7, moll; Djurklou, Nerikes folkspr. musikbil., nr 5; Bondeson, nr 194, dur; Forsslund 2: 6, nr 33, dur; Ingers, Bara hd, nr 6, dur. — Finl. Lagus, nr 249, 2/4, 3/4 dur. — Danm. Nyerup—Rasmussen, 2, nr 54 (norsk mel.); Berggreen 1, nr 184 a) 2/4 moll, b) 2/4 växl. tonart, c) 4/4 dur; E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., s. 379, 2/4 dur, dens., Skjæmtev., nr 43 (6 st.), en i 3/8 dur, de övriga i 2/4 dur; Grüner Nielsen, Vore ældste Folkedanse, s. 40, 2/4 dur. Danskt skill. Kbhvn 1787 uppgiver egen mel. till denna visa. — Norge. Lindeman, nr 116, 2/4 moll (avtr. hos Berggreen 2, nr 108); Elling, Vore Folkemel., s. 19 o. 22 (= Nyerup—Rasmussen, 2, nr 54), 4/4 moll; Berge, No. Visebygg, s. 114 (nr 36), 1: 2/4 obest., 2: 4/4 G dur. I Norsk musikkksamling, Oslo UB, talrika mel.-uppt., ss. Lindeman år 1861, nr 3, 2/4 moll; Elling 6, nr 46, 4/4 dur, 7, nr 21, 4/4 dur,

9, nr 18, 6/8 moll, 12, nr 45, 4/4 moll; Sande 7, nr 12, 4/4 moll. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 146.

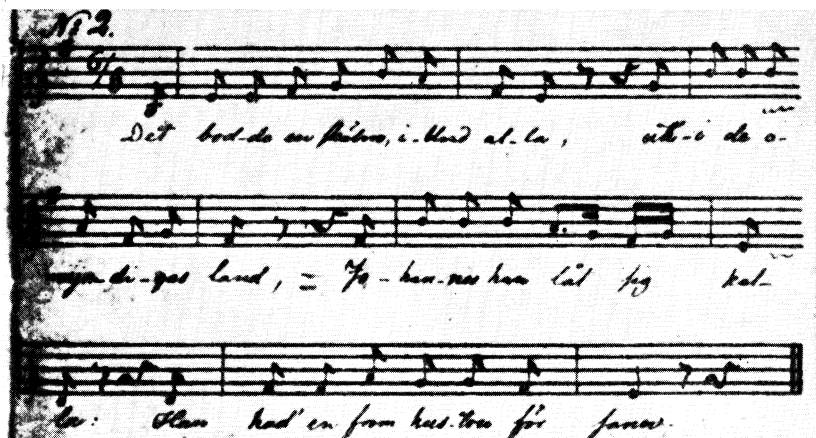
46. Sven Svane. — Vid titeln: Se n:o 164 [= 46 B]. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 685; Göt. Förb., s. 68; Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 224, 337: 9 (efter P. Rudebecks Smål. antiqv., c. 6; Wiede A, s. 175; Wiede B, nr 160 (m. mel.); Södling, nr 121 (m. mel.), 329; E. Wigström, NM, MS 9, p. 121; Litt. Visb. 12 (P. Rudebecks), nr 41; Skill. KB, E 1794 c etc.; Geijer—Afzelius, nr 39 (Sven Svanevit, m. mel.); Atterbom, Nordmansharpan, s. 38; Cronhamm, nr 15 (m. mel.); Berggreen 3, nr 25; Dybeck, Runa (fol.) 1, s. 66 (m. mel.); E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., h. 1, s. 32 (m. mel.); G. Ericsson ib., h. 5, s. 69, h. 6, s. 28; Ahlström, nr 80 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 1, s. 40; R. Steffen i Uppsalastud, t. Bugge, s. 102; P. G. Wistrand i Fatab. 1911, s. 223; T. Norlind, Sv. Folkmusik o. folkd., s. 68 (mel.); Å. Campbell i Saga o. Sed 1942, s. 37. — Finl. MS i SLS (reg.) Litt.: Lagus, nr 18 (m. mel.); FSF 5:1, nr 32 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 520, 900, 1162; dens., Folks. i Österb., s. 4 (m. mel.). — Danm. DgF 18 (Svend Vonved) o. bd 2, s. 648, bd 3, s. 783, bd 4, s. 742; v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 25; Berggreen 1, nr 2 a—d (m. mel.); E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 2, nr 457—458, 724 (Gåderne), 1886: 1, nr 454, Efterslæt, nr 1; dens., G. Viser i Folkem., nr 8; dens., 100 g. jy. Folkev., nr 1; Grüner Nielsen, Da. Folkev., s. 196; utförligt: I. M. Boberg i Da. Stud. 1945, s. 1—31. — Norge. Utsyn, nr 68; jfr Landstad, s. 369; Lindeman, nr 390, 519; Bugge—Berge, nr 4 (m. litt. o. mel.); Elling, Vore folkemel., s. 46, dens., Vore Kjæmpev., s. 109 (m. mel.); dens., No. folkemusik, s. 103; Sandvik, Østerdalsmus., s. 226; O. T. Olsen i NFK 6, s. 117 (mel.). — Isl. Jfr S. Bugge i Aarbøger 1889, s. 7. Färöarna. Hammershaimb i Ant. Tidsskr. 1849—1851, s. 75; dens., Fær. Kvæder 2, s. 4 (Gátu rima). — Tyskl. Erk—Böhme, nr 1061—1065 (Räthsellieder); J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 183. — Engl.-Skottl. Jfr Child, nr 1 o. bd 2, s. 495, bd 3, s. 496, bd 4, s. 439, bd 5, s. 205. — Nordamerika. A. K. Davis, Trad. ballads of Virginia, nr 1 (m. mel.). — Pineau 1, s. 53, 295; 2, s. 136 ff. (utförligt).

Samtliga svenska mel.-uppt. i jämn takt och moll. Geijer—Afzelius, nr 39, Runa (fol.) 1, s. 67, nr 26 (avtr. hos Geijer—Afzelius, nr 39*); Wiede B, nr 160; Öberg, Bidr. t. Söderm., nr 7. Jfr Södling 121.

Skill., t. ex. Uppsala 1794 (Zetterström, Poet. saml. 15, nr 20), Gävle 1802 (ib. 22, nr 40) uppgiva egen mel. — Finl. FSF, nr 32, 3 mel. i 4/4 och moll. Danm. DgF nr 18: nr 1 i 6/8 dur, nr 2—3, 6/8 moll, nr 4—11 i 2/4 dur. Norge. Elling, Vore Kjæmpev., nr 116; Lindeman, nr 390, 519, båda 2/4 moll; Norsk musikkssaml. (Oslo UB): Lindeman 1860, nr 16, 3/4 moll, 1861, nr 15, 2/4 dur och 1869, nr 1, 2/4 dur; Sandvik, Østerd., nr 59 a—b, båda med obestämd rytm och delvis tonart.

47. Johannes (Det bodde en skälm i bland alla...). I Säves MS står vid titeln: Arvids. 2: dra d. p. 109. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 449; Vs. 2: 2, s. 639 (av C. Säve, m. mel. å s. 653); Wiede B, nr 39. Litt.: Skill.

KB, A 39 uo0å; E 1801 p; Zz 1793 c; Arwidsson, nr 93; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 37; N. Dencker i Sv. tidskr. f. musikforsk. 1938, s. 147 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: FSF 5: 1, nr 46 (m. mel.); Rancen, Fört., nr 349, 663, 676, 1000; dens., Folks. i Österb., s. 18. — Danm. Skill. Kbhvn 1782 (Kongl. Bibl.). — Tyskl. Erk—Böhme, nr 58 (Die verkaufte Müllerin); J. Meier, Balladen, nr 103; E. Seeman i Jahrb. für Volksliedf., 3. Jahrg., s. 111.

Mel, Från Gotland uppt. efter Carl Säve 3/8 moll (Arwidsson MS Vs. 2: 2, s. 653). Wiede B, nr 39 är publicerad i Nord. Folkm. stud. t. S. Ek, s. 71. Odaterade äldre skill. angiva som mel. nr 312 i koralpsalmboken av år 1697 På tigh o HErre kiäre. Wiedes mel. härstammar från denna. Även Till Österland vill jag fara har fått samma koralmelodi (se Dencker aa, s. 68 ff.). På senare skill. av Johannesvisan, på 1790-talet och de första åren på 1800-talet användes som mel.-hänv. Till Österland vill jag fara. — Finl. FSF nr 36 har 6 mel., alla i moll, en i 3/4, en i 6/8 och övriga fyra i 4/4. Samtliga dessa mel. härstamma ytterst från koralen 312 och erbjuda därför ett särskilt intresse, när det gäller att klarlägga, hur en melodi blir omformad av folktraditionen under en lång tidrymd. — Danm. Ett danskt skill. från Köpenhamn 1782 (Kongel. Bibl., Gamle Viser med Tryckaar 1697—) nämner en annan mel.: En sørgelig Nye Viise, om en Smed, som solgte sin frugtommelige Kone till Røvere . . . s.s. Sørgte Takter, sorte Noder (se Schiørring 1, s. 294). Ang tysk mel.-var., se Erk—Böhme 1, s. 193 (nr 58).

48. Sjömans-Wisa. (Ingen kan tänka och ingen kan tro..) I Säves MS står i marg.: N:o 80. — Sverige. MS: Wiede B, nr 239 (m. mel.). Litt.: Skill. KB, A 77 def., R 3 uo0å, R 1786 c, 1801 osv.; Svanfeldt, s. 125 (efter Wiede). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 172 (m. mel.); Rancen, Fört., nr 1062. — Danm. Nyerup—Rasmussen 1, s. 265 (strof 21, eljes

olika); Kong. Bibl. Köpenh., Skr. Sjömandsviser 1853, 1863; A. Nielsen i Da. Stud. 1952, s. 59. — Norge. Elling, Sprogforh., s. 14.

Mel. hos Wiede B, nr 239, 4/4 dur. I sitt register i Stifts- och landsbiblioteket i Linköping omnämner Wiede ett tryck 1733. Några skill, t. ex. Gävle 1786, säga intet om mel., men de flesta, såsom år 1792, 1795, Göteborg 1802 m. fl., nämna egen mel. Vilken denna är kan icke fastställas med säkerhet. Finl. Lagus, nr 172, 4/4 moll. Danm. Danska vistryck från mitten av 1800-talet ha som mel.-hänv. Det händte sig Jephta, den Gileads mand samt Og det var i Aaret 1807. Om Jeftavisan, som är författad av Petter Dass, se Schjørring 1, s. 246. Norge. Norsk musikk-samling, av Elling, 11, nr 50, 6/8 dur, 12 (från Selje) 4/4 växl. tonart; av Sande 5, nr 61, 11, nr 17, 14, nr 92, samtliga i 2/4 moll. Dessa mel. äro varandra olika. De norska vistrycken sakna också uppgift om mel., vilket kan förklara de olika melodierna.

49. Som turturdufvan på en qvist .. Första strofen är vida spridd; se Steffen, Sv. låtar, s. 16; 44. Litt.: Visb. 2 (Bröms Gyllenmärs'), nr 68 (slutstr.); Arwidsson 3, s. 118; K. Bohlin (Sv. Lm. 2: 10), s. 11 (m. mel.); Jödde i Göljaryd, Visor, h. 1, s. 49 (m. mel.); Svanfeldt, s. 91 (m. mel. efter Brages Årsskr. 1921—23). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 40 (strof 8), nr 94 (strof 3, m. mel.); FSF 5: 1, nr 70 a—c (m. mel.); Rancken, Fört., nr 383; G. Dahlström i Brages Årsskr. 1920—23, s. 67 (i mel.). — Danm. Jfr DgF 512 (strof 6) o. 513; Nyerup—Rasmussen 1, s. 147; 2, s. 34; Madsen, Folkem. fra Hanved, s. 120. — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 660, strof 5; 681, strof 3; 702, strof 4. — Holl. Jfr v. Duyse, nr 32 A, strof 12 f. Likn. strofer finnas i en böhmisk visa, Berggreen 8: 3, nr 79, en polsk, ib. 8: 2, nr 35, och rysk, ib. 8: 1, nr 12.

De fyra första raderna finnas även i nr 4 i denna samling. Troligen har samma mel. använts.

50. Jungfrun på Lilje-berget (Jag vet en vacker jungfru ..). Vid titeln: N:o 31 & 168, 216. — Variant till nr 31 i en form, som särskilt förekommer i Danmark. Jfr E. T. Kristensen, G. vis. i Folkem., nr 61 (mel. s. 373); Schjørring 1, s. 128 (Den därede jungfru); 2, s. 49 (mel.). — Norge. Sandvik, Folkemus. i Gudbrd., s. 217 (i mel.). — Se i övrigt nr 31.

I Stephens & Hyllén-Cavallius MS, Vs. 3: 3 (b), nr 143 finnas två mel. i G moll och jämn takt; Wiede B, nr 45, 46, båda i 4/4 A moll. Schjørring 2, s. 49, har två danska (nr 91 och 92) och en tysk mel. (nr 93).

51. Badstu-taket (Och gubben skulle bygga badstu-tak ..). Sverige. MS: Wiede B, nr 268, 331, 371 (m. mel.), jfr nr 137 (m. mel.); DFS, Skv. nr 30 Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 5 b, nr 316, 317. Litt.: Filikr. 5, nr 3 (m. mel.); Ahlström, nr 285 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 57; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 59; Nordlander, nr 92; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 72; Bladini i Sv. Lm. 1939, s. 2 [178]; D. Arill o. E. Erlandsson i Vår bygd (Hall.) 1923, s. 26; Svanfeldt, s. 141; Ström, Visor, s. 160, 238; Tillhagen—Dencker 2, s. 433 (m. mel.). — Finl. MS: SLS (reg., Gub-

ben låg på kvarnetak). — Danm. Jfr E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 2, nr 801; 1885: 1, nr 394, 904—907; 1886: 1, nr 677 (m. mel.); 1889: 2, nr 11—15, 224; dens. Skjæmtev., s. 135, 149; Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 21. — Norge. T. Mauland i NFL 35, s. 126; Lindeman, nr 208. — Isl. Davíðsson, Vikivakar, s. 115. — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 841 (Schwere Wahl, o. d.); Pröhle, nr 75; Dunger, Rundås, nr 125, 126; Kopp, s. 140; J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 182; Kunst, nr 35 (fästmansval). I Rostocker Liederbuch 1478 (ed. Claussen 1919), nr 45, finns en latinsk visa om fästmansval (Filia, vis militem bene equitantem, etc.). — Holl. Veurman o. Bax, nr 34. — Jfr nr 101.

Denna visa förekommer som sånglek, se Gustaf Ericsson, MS i ULMA, acc. 347: 59—65. Mel. i 3/4 dur i Filikr. 5, nr 3 och Wiede, nr 137, 268, 331, 371. Jfr E. T. Kristensen, Skjæmtev., mel. nr 42 c, 4/4 dur.

52. S:t Hans (Sandels) Nisse. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 327, 581 (fr. Gotl., av C. Sæve, m. mel. s. 589, här återgiven); Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 5 a, nr 304 (37, m. mel., var. fr. Uppl.). Litt.: Skill. KB, N 1772 a etc.; Bondeson, nr 89; Andersson, Sv. låtar, Söderm., nr 85.

Nr 4 Gotländsk Folk-Visa. [52]

Aug. 1881

Sundgräs - vis sa med sig - gott med, Han min te sig ut - i
Då fick han se han, Har iu hos i skär, grunden ut

kärleks - ten - kornas giv - ge; 'Hör du min fä - ta ditt du
och en giv - fä - ta min - ge

Låt min - te, Jäg är sig tes - ge, Du är so - de - be - ge

Ditt ett kär - le - ken hos - te!

I tredje noten i första repressen skall fanan bort.

Mel. i 3/4 dur hos Bondeson nr 89 och Sv. låtar, a. st., och i Stephens & Hyllén-Cavallius MS a. st., 6/8 G dur. Skill. av Sandals Nisse, t. ex. Falun 1788 och Uppsala 1794 omnämna att visan har sin egen mel.

53. En Hertig från Sachsen.. Skill. KB, F, Widström a (förf. av fru U. K. Widström). Se J. V. Johansson, *Den förromant. balladen*, s. 25, 55. Skill. 1800 och Vänersborg 1818 meddela att visan har sin egen mel.

54. Riddar Olle (Och Riddar Ole han rider sig allt söder under ö..). I Säves MS står i marg.: Afz. 2dra del, p. 56 & 215. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 223 (m. 2 mel.); Vs. 2: 3, s. 18, 73, 91 1/2, 239, 241, 245; Göt. Förb., s. 16, 18, 26; Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 198, 200 (E. var. fr. Gotl.), 202; Wiede A, s. 14; Wiede B, nr 112, 159 (m. mel.), 210. Södling, nr 145, 306. Litt. Allmänt: W. Liungman, två folkminnesunders., s. 1—40. Sverige. Visb. 1 (Harald Olufssons). nr 16; Visb. 7 (KB 4:o), nr 26, 32; Cronhamn, nr 14 (m. mel.); Geijer—Afzelius, nr 32 (1. Herr Åster och fröken Sissa, 2. Hr Råstigh), 33 (Riddar Olle); jfr Arwidsson, nr 57 (m. mel.); Berggreen 3, nr 24 (m. mel.); jfr Djurklou, *Nerikes folkspråk etc.*, s. 99, och G. Ericsson i *Bidr. t. Söderm. ä. kulturh.*, h. 8, s. 50; Ahlström, nr 125, 196, 263 (m. mel.); E. Wigström, *Folkd.* 1, s. 37; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 10 (m. mel.); Ek, *D. sv. folkv.*, s. 158, 166; dens. i *FoF* 22, s. 149; *Nord. Kultur* 9, s. 46; jfr Ek—Blomberg, nr 35. — Finl. MS: SLS (reg., *Min fader han var..*). Litt.: Lagus, nr 16 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 52 (m. mel.); Rancken, *Folks. i Österb.*, s. 14; Th. Renqvist i *Brages årsskr.* 7, s. 106, 126 (omkvädet). — Danm. DgF 274 (Brud ikke Mø), jfr även DgF 263 (Liden Kirstins dans) och DgF 277 (Brud i Vaande); v. d. Recke, *Danm. Fornv.*, nr 207, 208, 316; Nyerup—Rahbek 5, Tillæg, s. LXXVI (mel.); Berggreen 1, nr 65, 66 (m. mel.); E. T. Kristensen, *G. jy. Folkev.*, nr 26, 77 (mel. s. 371); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 96, 97; om uttr. »Söder under ö» se S. Larsen i *Dania* 9, s. 94; och v. d. Recke, *Nöglé Folkevisered.*, s. 66; J. Steenstrup i *Hist. Tidsskr.* 9: 1, s. 249. — Norge. Jfr *Utsyn*, nr 100 (m. litt.); Bugge—Berge, *No. folkev.*, nr 2, samt *Liestøl og Moe*, nr 137. — Engl.-Skottl. Child, nr 5 och bd 1, s. 489, bd 3, s. 497, bd 4, s. 442, bd 5, s. 207.

Hos Geijer—Afzelius, nr 33, finnas två mel. i 2/4 dur, av vilka den ena är avtryckt i Ahlström, nr 196. Wiede B, 112, 159 o. 210 ha tillhopa 4 mel. i 4/4 dur; Arwidsson MS, Vs. 2: 2, s. 223, nr 2, 2/4 dur, nr 6, 2/4 moll; Södling 145, 4/4, 306 ob. Carlheim-Gyllenskiöld nr 10, 2/4 G dur. Finl. FSF nr 52 har 7 durmel. i jämn takt. Danm. Nyerup—Rahbek, *Da. Viser*, Tillæg (Ridder Oven, avtr. i Berggreen 1, nr 66), 2/4 dur.

55. Riddar Magnus. Vid titeln: Arvids. 2:dra d. N:o 147 B. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 476; Vs. 2: 3, s. 26, 28, 369, 372, 373; Wiede B, nr 119, 168, 169, 219 (m. mel.); Södling, nr 055, 117, 269 (m. mel.); E. Wigström, NM, MS 9, p. 139. Litt.: Skill. KB, E 1809 m, N 1801 j; Geijer—Afzelius, nr 82 (Hertig Magnus och elfvorna); Arwidsson, nr 147 B; Ljungström i *Vgl. Fmt.* 1, h. 1, s. 83 (m. mel.); E. Öberg i *Bidr. t. Sö-*

derm. ä, k. h., h. 1, s. 21 (Bergstrollets frieri, m. mel.); E. Wigström, Skå. visor, s. 7; dens., Folkd. 1, s. 74; Bondeson, nr 387; T. Norlind, Stud. i sv. folkl., s. 167; Ek, D. sv. folkv., s. 76; Svanfeldt, s. 91 (m. mel.). — Danm. DgF 48 (Hr. Magnus og Bjærgtrolden), bd 2, s. 666, bd 3, s. 825, bd 4, s. 874, bd 10, s. 52; E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner, nr 63 (m. mel.); dens., Skattegr. 1884: 2, nr 460; 1889: 2, nr 16, 17; dens., G. Viser i Folkem., nr 18 (mel. s. 357). — Norge. Utsyn, nr 24; Landstad, s. 843; Bugge, G. no. folkev., s. 63; Liestøl & Moe, nr 103.

Samtliga svenska mel. i jämn takt och moll; Geijer—Afzelius, nr 82; Dybeck, Sv. folkmel., nr 82; Wiede B, nr 119, 168 (2 st.), 169 o. 219, samtliga 4/4 moll; Vgl. Fmt. 1869, s. 83; Öberg i Bidr. t. Söderm. etc., h. 1, nr 1; Södling 055 (efter Öberg), 155, 4/4 moll; Bondeson, nr 387. Danm. DgF 48, 6 mel. i jämn takt, två i dur, tre i moll och en obest.

56. Konungens Döttrar af Engeland. Vid titeln i Säves MS står: Arvids. 2:dra d. N:o 114, Afz. 3:dje d. N:o 73. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 303, 509, 511, Vs. 2: 3, s. 24, 103; Wiede B, nr 355 (m. mel.); Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 225; Södling, nr 366 (m. mel.). E. Wigström, NM, MSS 9, p. 135. Litt.: Geijer—Afzelius, nr 59 (De två konungsdöttrarna); Arwidsson, nr 114; Dybeck, Runa 1842, h. 2, s. 57; (m. mel.); Afzelius, Sagoh. 4, s. 135 (Marsk Stigs döttrar); Ahlström, nr 62, 205 (m. mel.); G. Ericsson i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., h. 8, s. 55; E. Wigström, Skå. visor, s. 12; dens., Folkd. 1, s. 47; R. Mejborg i Medd. fr. NM 1885, s. 100; P. G. Wistrand i Fatab. 1911, s. 197; Andersson, Sv. låtar, Dalarne 4, nr 1218 (i mel.); S. Svensson i Skå. folkm. 1927, s. 87; J. L. Saxon, Närk. folkv., s. 28; S. Ek, Stud. sv. folkv. hist., s. 11. — Finl. MS: SLS (reg., Kejsarens döttrar). Litt.: FSF 5: 1, nr 41; Brages Årsskr. 1909, s. 206. — Danm. DgF 146 (Marsk Stigs Døttre), bd 3, s. 927, bd 10, s. 331; v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 147; Berggreen 1, nr 58 a—c; E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 2, nr 1 (m. mel.); 1885: 2, nr 287—288; Efterslæt, nr 4; dens., Jy. Folkev., Toner etc., nr 8, 38 (m. mel.); dens., G. jy. Folkev., s. 383; dens., G. Viser i Folkem., nr 28 (mel. s. 360); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 27; Grüner Nielsen, Da. Folkev. 2, s. 91. — Norge. Utsyn, nr 101; Bugge-Berge, No. folkev., nr 18 (m. mel.); Liestøl & Moe, nr 124.

De svenska mel.-uppt. i jämn takt och dur: Geijer—Afzelius, nr 59 a (jfr Ahlström, nr 62), nr 59 b (avtryckt hos Ahlström, nr 205); Dybeck, Runa 1842, h. 2, Sv. folkv. nr 8 (ävt. i Dybecks Sv. Gånglåtar, nr 1 och Ahlström, nr 62); Wiede B, nr 355, 4/4 dur; Södling 366 (efter Geijer—Afzelius 59 a), 115, obest., 115 B (efter Öberg), 140, obest., 295, moll, samtl. 4/4. — Danm. E. T. Kristensen, Mel. t. g. jy. Folkev., nr 28 (Kongedøttrene) a) dur, b), c), d) moll, e) dur, samtliga i 2/4; Berggreen 2, nr 58, 3 st. mollmel. i jämn takt.

57. Der gingo två jungfrur i rosandelund [Den rika och den fattiga systemen]. — I Säves MS i marg.: Mel. Brita Unér. — Från Gotland har C. Sæve i Arwidssöns MS, Vs. 2: 2, s. 582, en strof med mel. (s. 589) här

(s. 426) återgiven. Ännu 1951 har R. Bjersby upptecknat visan med mel. i Gammelgarn (ULMA 21379, s. 14). — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 225 (mel.), 582 (m. mel.), 738; Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 216; Södling, nr 115, 143, 295 (m. mel.), 140 (äppet); NM, MS Vis. (Värml.) 420 a. Litt.: Fredin, nr 2; Nicolovius, s. 123 (m. mel.); Dybeck, Runa 1842, h. 1, s. 40; Runa (fol.) 1, s. 17 (mel. s. 20); Axelson, Vesterdal., s. 180; Lilja, Julb., s. 27; Filikr. 8, nr 15; 9, nr 7, M. Frykholm, Nya v. fr. Ögl., nr 11 (m. mel.); E. Öberg i Bidr. t. Söderm. etc., h. 4, s. 24 (m. mel.), ib., h. 6, s. 127 (m. mel.); E. Wigström i Hazelius Ur de nord. folk. lif, s. 126, jfr s. 152; dens., Folkd. 1, s. 75; Berggreen 3, nr 68 (m. mel.); Tellander, s. 88 (m. mel.), 102; S. Ambrosiani m. fl. i Uppl. Fmt. 19, s. 40; Bondeson, nr 166; Saxon, Saga etc. i Jämtb., s. 98 (m. mel.); K. Bohlin i Sv. Lm. 2: 10, s. 12 (m. mel.); P. V. Olsson, ib. 1908, s. 59 (m. mel.); H. & E. (Sv. Lm. 9), s. 654; E. Grip, Sv. allm. liv, s. 194; Andersson, Sv. låtar, Dalarne 1, nr 229 (mel.), Dal. 2, nr 533 (mel.), Hels. o. Gästr. 2, nr 624 (i mel.), Ögl. 2, nr 507 (m. mel.); Forsslund 2: 3, s. 203 (m. mel.), 2: 6, s. 141 (m. mel.); A. Enqvist i FoF 2, s. 62; D. Arill, ib. 5, s. 56; S. Ek, ib. 23, s. 7; Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 11; Ingers i Skå. bondeliv 1924, s. 25 (m. mel.); dens. i Västerbotten 1927, s. 73; dens. i Gärdshds hemb. årsb. 1943, s. 26 (m. mel.); H. Persson i Skå. Hemb. förb. årsb. 1937, s. 81; H. Sandberg i Sångartidn. 1928, s. 28 (m. mel.); Rothman, Östg. folkm., s. 101. Om sista strofen se Steffen, Sv. låtar, s. 19. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 42 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 60 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 65, 680—81, 1196, 1209; Hultin, Kat. 4, s. 144, 147, 159; O. Andersson i Budk. 1923, s. 71. — Danm. Feilberg, Fra Heden, s. 125; Madsen, Folkem. fra Hanved, s. 109; E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner, nr 75 (m. mel.); dens., Skattegr. 1885: 2, nr 719; 1887: 2, nr 2—4, Efterslæt, nr 17; dens., G. jy. Folkev., nr 18 (mel. s. 387); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 87; dens., G. Viser i Folkem., nr 67, 296, 308, 376 (mel.); Da. Sangl., nr 19 (m. mel.); S. T. Thyregod i Nord. Kultur 24, s. 74; Schjørring 1, s. 134; 2, s. 9, 53 (mel.). Enl. Steenstrup, Vore Folkev., s. 89, är visan översatt från tyskan. — Norge. L. M. Fjellstad i NFL 68, s. 94 (mel. s. 126). — Tyskl. Erk—Böhme, nr 70 a—d (Zwei Gespielen); Ambraser Liederbuch, nr 53; J. Meier, Balladen, nr 62; Alpers, s. 18; J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänemark, s. 181. — Holl. v. Duyse, nr 296.

Mel. från Gotl. hos Fredin, nr 2, och i en uppt. av R. Bjersby (ULMA 21379: 114), båda i dur, samt i Arwidssons MS, Vs. 2: 2, s. 589 (här återgiven). Svenska mel.-uppt. eljes i jämn takt, utom hos Nicolovius; Arwidssons MS, Vs. 2: 2, s. 225, 6/8 moll; Stephens & Hylltén-Cavallius MS, Vs. 3: 4 (a), nr 215 A, otydlig B, dur; Dybeck, Runa 1842, mel. nr 8, dur; Filikr. 8, nr 15, moll; 9, nr 7, moll; Frykholm, (Ögl.), nr 11, dur; Öberg (Söderml.), nr 34, moll; Bohlin (Jämtl.), nr 6, moll; Nicolovius, Skytts hd, musikbil., nr 1, 3/4 dur; Bondeson, nr 166, dur; Saxon (Jämtl.), s. 98, moll; P. V. Olsson i Sv. Lm. 1908, s. 59, moll; Ingers (Bara hd), 1924, s. 25, moll; Andersson, Sv. låtar, Dalarne 2, nr 533, moll, Häls. 2, nr 624, dur, Ögl. 2, nr 507, obest. tonart; Forsslund 2: 3, nr 62, moll, 2: 6, nr 32, dur; Tellander (Vgl.), nr 88, dur. — Finl. FSF nr 60, 34 mel., alla

I näst sista reprisen skall de två första noterna vara en förlängd åttondel och en sextondel.

i jämn takt, nr 60 ee i dur, alla övriga i moll. Danm. E. T. Kristensen, Mel. t. G. vis. i Folkem., s. 376, nr 68 i $2/4$ dur; Schiørring 2, mel. nr 108, $2/4$ dur (se även 1, s. 135). — Norge. Norsk Musikksamling i Oslo UB, Lindeman 1861, nr 22, $6/8$ moll.

58. A. Kom Kära Far, Kom. K. Mor.. B. Kärringen skulle till barnsöls gå.. I Säves MS står i marg.: III. Visor, 32 [= nr 58 B]. — Jfr även nr 36 o. 209. Sverige. MS: Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 a, 302; Södling, nr 301 (m. mel.); NM, MS Vis. (Värml.) 422 a; DFS, Skv., nr 40. Litt.: Visb. 5 (KB 16:o), nr 16; Bondeson, nr 322; S. Landtmanson, Folk-musik, musikbil., s. 37 (i mel.); Andersson, Sv. låtar, Västml., nr 107 i mel.); Ek, D. sv. folkv., s. 209. — Finl. MS: SLS (reg.). — Danm. Be-träffande motivet kvinnan som äter mycket, jfr DgF 16 (Greve Genselén). Visan finnes såsom sådan hos E. T. Kristensen, Skattegr. 1889: 1, nr 448 (mel. s. 145); dens., G. jy. Folkev., nr 100 (Kællingen til Barsel); dens., Skjæmtev., s. 19; Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 72, 73. — Norge. Landstad, nr 96; jfr Lindeman, nr 260; Berge, No. Visefugg, s. 37 (m. mel.); till motivet, jfr Utsyn, nr 69. — Pineau 2, s. 71.

Mel. hos Södling (MS) 301, $2/4 + 6/8$ dur; Andersson, Sv. låtar,

Västml., nr 107, 5/4 moll; Landtmanson, s. 37, 6/8 A moll. Danm. E. T. Kristensen, Skjæmtev., mel. nr 3 D, 3/8 dur, Dg, 3/8 dur. Norge. Berge, No. Visefugg, nr 10 (s. 37), 4/4 E dur, hör egentligen till Säve nr 209, liksom Lindeman 260.

59. I Pastorns trädgård och Tabuens haim . . I Säves MS i marg.: Taubenheim, Fortælleinger af K. Groth, sid. 187. Visan återgår på en ballad av tysken G. A. Bürger (1747—1794), övers. av A. C. Kullberg (Poetiska försök 1, Sthlm 1846, s. 101). Sverige. MS: Södling, nr 376 (i mel.). Litt.: Skill. KB, E 1824 c, (förf. Bürger), etc.; J. V. Johansson, Den förromant. balladen i Sverige, s. 4, 12, 39; H. & E. s. 683; Forsslund 1: 9, s. 195 (strof 2 såsom »bufärdslått»!); A. Nilsson i Stud. t. O. Sylwan 1924, s. 73 (ang. rytmen); J. Sahlgren i Saga och Sed 1948, s. 53. — Finl. Råncken, Fört., nr 935, 936. — Danm. A. F. Schmidt i Da. Stud. 1946—47, s. 131 — jfr Sahlgren aa. — Norge. R. Th. Christiansen i FoF 24, s. 197.

Mel. hos Södling 376, dur + moll. Skill. Karlskrona 1820, 1822 osv., uppges som mel. Krigsmansvisan eller En krigsman så bård, även den översatt av C. A. Kullberg. Mel. till denna hos Ahlström, nr 85, Fredin, nr 11; Bondeson, nr 102 och H. & E., nr 1534.

60. Den sjuttonde december, när skuggan synes lång. Å löst blad i MS en variant med den här avtryckta mel., av annan hand; 6 str. med följande anm.: »Hvad jag fått veta om upprinnelsen till denna visa är, att en flicka i Visby, utom staden blifvit för omkring 8 à 9 år sedan misshandlad af en person, vid namn H—gg, hvilken för denna missgärning kommit på fästning eller rymt. Någon variation, som jag vid sjungningen här i Atlingbo hört, har jag utsatt — verserna tyckas vara afbrutna. Ol. Laurin.»

Sverige. MS: Wiede, nr 176 (m. mel.); Södling, nr 111 (m. mel.). Litt.: Fredin, nr 65 (m. mel.); Skill. KB, N 1834 n; Tellander, s. 90 (m. mel.); Bondeson, nr 19 (m. mel.); Landtmanson i Fatab. 1906, s. 159; dens., Folk-musik (bil.), s. 58 (m. mel.); H. & E., s. 680 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.).

Wiede B, nr 176, 2 st. mel. i moll; Södling 111, 4/4 obest.; Bondeson, nr 19 moll; Fredin, nr 65 dur; Landtmanson, s. 58 moll; H. & E., nr 1531 dur; Tellander, s. 90 dur, samtliga i jämn takt. Fredins mel. är densamma som Säves, Släktskapen med de övriga kan icke säkert fastställas. De synas höra ihop med en på 1800-talet vida spridd mel., tryckt som bevärningsvisa i Dybecks Sv. gånglåtar, som en dans benämnd Bevan hos Carlheim-Gyllen-skiöld nr 156 och i Dybecks Sv. visor 2, nr 12.

Skill. Den sjunde december (sjuttonde september) Lund 1834. Göteborg 1834 m. fl. säga ingenting om mel.

61. Det rider en Riddare uti en äng . . Vid titeln i MS: Arvids 3:dje d. p. 229. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 74 (»lek»), 82, 98, 237 (mel.), 410. Litt.: Fredin, nr 13 (m. mel.); Arwidsson 3, s. 229; Bondeson, nr 281 (m. mel.); Tillhagen—Dencker 2, s. 309 (m. mel., efter Arwidsson).

son). Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 289 (sånglek m. mel.). Säves slutstrof kan jämföras med Lagus nr 143 (slutstr.).

Arwidsson, a. st., sånglek i 3/4 moll. MS i ULMA 3893: 17 (E. Lagergren), 3/4 moll. Lagus nr 289, 3/4 dur.

62. Och får jag inte mera i denna världen ut.. En strof härav är uppt. i Gammalgarn, Gotl., 1951 av R. Bjersby (ULMA 21379, s. 12). Denna strof brukar ibland ingå i visan Ack högaste himmel (jfr under nr 27 ovan). — Sverige. Skå. Lmf., Teckn. o. toner, s. 55, (mel. i bil. s. 5); Carlheim-Gyllenskiöld, nr 38, strof 6; Bondeson, nr 36, strof 4, 139, strof 3; H. Geijer i Jämten 1937, s. 94 (i Lazarusvisan); G. Granberg, Folkv. i v. Härj., s. 7. — Finl. Lagus, nr 50, strof 6; 165, strof 4; Rancken, Folks. i Österb., s. 22 (m. mel.).

63. Der satt en guld-dufva på liljonaqvist.. Vid titeln i MS: Afz. 3:dje d. n:o 70. Se: N:o 175. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 226 (mel.); Wiede A, s. 97, Wiede B, nr 26, 27, 313 (m. mel.); Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 244; Vs. 3: 5 (b), nr 337 (13); Södling, nr 313, 382 (m. mel.). Litt.: Skill. KB, E 1816 f; Geijer—Afzelius, nr 56 (Dufvans sång på liljeqvist, m. mel.); Atterbom, Nordmansh., s. 67; Afzelius, Sagoh., 3, s. 21; Ljungström i Vgl. Fmt. 1, h. 1, s. 73 (m. mel.); G. Ericsson i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., h. 7, s. 58, 61; Ahlström, nr 114, 212 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 1, 3; R. Steffen i Uppland 2, s. 413; K. Tirén i Jämten 1914, s. 69 (i mel.); Grip, Sv. allm. liv, s. 187; Ek, D. sv. folkv., s. 99, dens., Stud. sv. folkv. hist., s. 20; Ek—Blomberg, nr 6; Svanfeldt, s. 62 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 21 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 19 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 693—95, 733, 911—12; Th. Renqvist i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 92, 118; A. Adolfsson-Forslin i Budk. 1937, s. 118. — Danm. DgF 104 (Engelens Budskab), o. bd 3, s. 898, bd 10, s. 221; Berggreen 1, nr 38 (m. mel.); 11, Tillæg 1, nr 17 (m. mel.); Feilberg, Fra Heden, s. 121; E. T. Kristensen, Skattegr. 1885: 1, nr 115, 1886: 1, nr 491, 1887: 1, nr 3; dens., G. jy. Folkev., nr 37; 100 g. jy. Folkev., s. 370 (nr 13); Grüner Nielsen, Da. folkev., s. 42. — Norge. Utsyn, nr 55; Berggreen 2, nr 10 (m. mel.); Moe & Mortensen, h. 1, s. 19; Bugge—Berge, No. Folkev., nr 1; Lindeman, nr 58 (m. mel.); Støylen, s. 1; Liestøl & Moe, nr 95.

Mel. i Arwidssons MS, Vs. 2: 2, s. 226, 2/4 moll; Wiede B, 26, 27, 313, samtliga 4/4 dur; Södling 313, 12/8 moll; 382, 4/4 dur; Geijer—Afzelius, nr 56 1) 2/4 dur (avtr. hos Ahlström nr 114), 2) 2/4 moll. Vgl. Fmt. 1 (1869), s. 73, 3/8 moll. Finl. FSF, nr 19, 17 st. mel. i jämn takt, 9 dur, 8 moll. Danm. DgF, nr 104, 6 mel., varav 1—5 i jämn takt, moll, 6) 3/8 dur. Norge. Lindeman nr 58, 4/4 moll (avtr. hos Berggreen 2, nr 10).

64. En visa vill jag sjunga i enslighet så stor.. Sverige. Fredin, nr 62; Skill. KB, N 1819 g, jfr N 1800 r och 1833 k; jfr Svanfeldt, s. 93; Tellander, s. 85 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 67 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 168, 177; 2, nr 800.

65. Mins du då inte hvad som du mig lofvade . . Sverige. MS: I M. Klintbergs saml., nr 147, s. 26 finns denna visa uppt. i Havdhem, Gotl., under namnet Gimbringsvisan (Gimbrings, gård i Havdhem); Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 580 (mel. s. 587); Wiede B, nr 84 (Kärlekens låga); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 261 (49); E. Wigström, NM, MS 9, p. o83. Litt.: Skill. KB, N 1825 f (Kärlekens låga); Berggreen 3, nr 79 a (m. mel.); Dybeck, Sv. visor 2, nr 10, Runa 1843, h. 3, s. 39 (m. mel.); Ahlström & Bohman, nr 4 (m. mel.); Bondeson, nr 110 (m. mel.); K. Bohlin, nr 17; H. & E., nr 1552; Andersson, Sv. låtar, Uppl., nr 107 (m. mel.); Forsslund 2: 6, s. 200; Briandt, Med slägga etc., s. 93 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 58 (strof 2, m. mel.), nr 96 (m. mel.), 107 (m. mel.).

Mel. i Wiedes MS, nr 84, 4/4 moll; hos Dybeck, Sv. visor 2, nr 10, 6/8 moll (= Ahlström nr 28), Runa 1843, h. 3, folkv. nr 22, 6/8 moll; K. Bohlin, nr 17, 4/4 moll; Andersson, Sv. låtar, a. st. 4/4 moll; Forsslund 1: 11, nr 58, 3/4 moll.

Visan utgör en del av skillingtrycksvisan Kärlekens låga som mången hafver sårat. Skill. Uppsala 1825 m. fl. uppgiva, att den har sin egen mel. Se Lagus, nr 96, 4/4 moll, och nr 107 6/8 moll.

66. I Rodvalla socken i Warkinna by . . Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 740; Wiede B, nr 193 (m. mel.); flera var. i ULMA (sakreg.): Litt.: Skill. KB, N 1808 d etc. (Den trolösa Lisa.) — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 169 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 293, 294; 946, 947.

Wiede B, nr 193 har två mel. i 4/4, en dur, en moll. Den senare har Östgöta bergslagsvisas melodi, vilken av Fryxell begagnades till Ack Värmland du sköna (Sv. Tidskr. f. musikforsk. 1929, s. 109). Stålbäck, Västg. folkmusik s. 5, 4/4 obest. tonart. Äldre skill. Norrköping 1808, 1812 och 1815 säga intet om mel., men senare fr. o. m. 1819 nämna egen mel.

67. Det kom två kärringar, som kom' från Bunge. Citerad hos Steffen, Enstr., s. 201.

68. Jag gick mig ut i ett godt beslut Uti tankarna mina. — Sverige. MS i Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (b), nr 330 (26), polska från Södermanl.); E. Wigström, NM, MS 9, p. 147 (nr 48). Litt.: Fredin, nr 197 (sånglek); Skill. KB, L 28 (1800); Rosenberg 1, nr 62 (mel.); Lampa, s. 113; Ringl. på Skansen, 4 uppl., nr 15 (Hopp Pelle då, m. mel.); Kalén & Ysenius, nr 19; Tillhagen—Dencker, nr 114 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg. Grannarna våra). Litt.: Lagus, nr 316, 359 (m. mel.), 374 (m. mel.).

Mel. hos Rosenberg, a. st., i 3/4 dur. Samma mel. som här hos Lampa och Fredin. Den tillhör en sånglek. Skill. Stockholm 1800: En ny utkommen friarvisa Geck mig ut sent om en qväll, meddelar ingenting om mel.

69. Rof-visan (Och när jag gick till min äldste broder . .). I MS vid teln: Se N:o 135 [69 B]. — Sverige. MS: Wiede B, nr 242, 388 (m. mel.).

Litt.: Fredin, nr 321 (m. mel.); Westgöten, nr 3 (m. mel.); Lampa, nr 416; Andersson, Sv. låtar, Smål., nr 86; Skåne 4, nr 1226 (m. mel.).

Mel. hos Wiede B, nr 242 (avskr. som 388), 3/4 dur är en polskemelodi; Westgöten, nr 3 likaledes i 3/4 dur.

70. God afton Mor i spisen Två redeliga män.. Ingressen påminner om Staffansvisan (jfr nr 44). — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 238 (mel.), 298; Wiede B, nr 281; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 303: 34; DFS, Skv. nr 192. Litt.: Werner, s. 82; Bergstrand, Våra gamla berättar, s. 35. — Finl. MS i Brage (reg.). — Danm. DgF 386 (Tyvene); E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., nr 8 (mel. s. 358), dens., G. Viser i Folkem., s. 292. — Norge. Utsyn, nr 178; Bugge, G. no. folkev., nr 27.

En gotl. mel. i D dur finns i Stephens & Hyltén-Cavallius MS, Vs. 3: 5 (a), nr 303 (34) och en liknande i Arwidssons MS, Vs. 2: 2, s. 238, nr 11, 4/4 D dur, och i Wiede B, nr 281, 4/4 moll. Danm. E. T. Kristensen, aa, nr 8, 2/4 dur.

71. Gubben Krokvinkel (En visa vill jag sjunga Allt om en vacker mö..). I MS i marg.: N:o 73. — Sverige. MS: ULMA, flera var. (sakreg.). Litt.: Fr. Hammerich i Brage og Idun 2, h. 2, s. 528; Bondeson, nr 284; Andersson, Sv. låtar, Västergötl., nr 222 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 217 (m. mel.). — Danm. E. T. Kristensen, Skjæmtev., s. 122. — Norge. R. Th. Christiansen i Rømerike, s. 99. — Holl. Jfr v. Duyse, nr 262, som hänvisar till en likn. tysk visa.

Mel. hos Bondeson, 2/4 A moll; Lagus, 2/4 dur; E. T. Kristensen, mel. nr 26, 2/4 F dur.

73. Gubben han gick och stanka.. I MS i marg.: N:o 71. — Liknar Södling (MS) nr 063 (m. mel.).

74. God afton, fröken sköna! — Svensk motsvarighet ej anträffad, fast en del visor börja på liknande sätt, t. ex. Bondeson, nr 257. Jfr möjl. i Finl. (SLS reg.: God afton flicka sköna).

75. De spinna guld och silke.. I MS vid titeln: I. Sägner, 1053 (sågen från Sundre med Lenore-motivet). — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 447, Vs. 2: 3, s. 64 (Wallman); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 3 (b), nr 164; Södling, nr 225, 253 (m. mel.); E. Wigström, NM, MS 9, p. 107, 123. Litt.: Geijer—Afzelius, nr 6 (Sorgens makt, m. mel.); Arwidsson, nr 91 (m. mel.); Dybeck, Sv. visor 2, nr 9 (i mel.); Berggreen 3, nr 14; Ahlström, nr 60, 106, 204 (i mel.); Frykholm, Nya folkv. fr. Ögl., nr 9 (m. mel.); N. Olséni i Sv. Lm. 2: 9, s. 28 (m. mel.); E. Wigström, Skå. visor, s. 8; dens., Folkd. 1, s. 17; Steffen, Sv. folkv., s. 52; Götling, Visor, s. 14 (m. mel.); S. Ek i Göteb. jub. publ. 16, s. 200, dens., D. sv. folkv., s. 191; Ek—Blomberg, nr 43; Schück—Warburg 1, 3 uppl., s. 325. Om det folkloristiska i visan se L. Hagberg i Sv. Lm. årg. 1917, s. 41. —

Finl. FSF 5: 1, nr 33 (m. mel.); Brages Årsskr. 1909, s. 204. — Danm. DgF 90 (Fæstemanden i Graven) o. bd 2, s. 682, bd 3, s. 870, bd 10, s. 178; Berggreen 1, nr 32 (m. mel., Ridder Aage og Jomfru Else), 11 Tillæg 1, nr 9 (m. mel.); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 4; dens., Nogle Folkev. red., s. 173; Steenstrup, Vore Folkev., s. 163; I. Falbe-Hansen i Da. Stud. 1920, s. 166; P. Verrier ib. 1937, s. 10 (strofformen); Grüner Nielsen, Da. Folkev., s. 52. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 200. — Engl.-Skottl. Child, nr 77 (Sweet William's ghost) o. bd 2, s. 512, bd 4, s. 474, bd 5, s. 225; Berggreen 4, nr 6. — Pineau 1, s. 131, 280.

Om omkvädet (Vem bryter löven..), se Th. Renqvist i Brages Årsskr. 1912, s. 108, 127; I. Lagercrantz i Budk. 1944, s. 39; jfr DgF 265 o. 271 samt E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner etc., nr 7 och A. Olrik i Da. Stud. 1906, s. 219.

Mel. hos Geijer—Afzelius, nr 6: 1, 2/4 moll (avtr. hos Ahlström, nr 60), nr 6: 2, 2/4 obest., Arwidsson, nr 91, 4/4 moll (avtr. hos Ahlström, nr 204); Dybeck, Sv. visor 2, nr 9, 2/4 moll (avtr. hos Ahlström, nr 106); Frykholm, Ögl., nr 9, 4/4 dur; Södling 225, 4/4 obest., 226, 4/4 dur, 253, 2/4 moll. Finl. FSF nr 33 a) 2/4 moll, b) 2/4 dur. Danm. DgF mel. nr 90 a—c, 2/4 dur, d) 6/8 dur.

76. Spåqvinnan. — I MS vid titeln: N:o 164 [46 B]. I marg.: Gej. & Afz. 2: dra d. n:o 63. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 3, s. 292; Wiede B, nr 23, 24, 212 (m. mel.); Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 3 (b), nr 159; Södling, nr 252 (m. mel.). Litt.: Geijer—Afzelius, nr 94 (m. mel.); Afzelius, Sagoh. 4, s. 190; Berggreen 3, nr 47 (m. mel.); M. Axelson, Vesterdal., s. 175; Ahlström, nr 126 (i mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 38; R. Steffen i Uppland 2, s. 411. — Finl. FSF 5: 1, nr 17; Brages Årsskr. 1912, s. 81. — Danm. DgF 42 (Havfruens Spaadom), o. bd 2, s. 663, bd 3, s. 823, bd 4, s. 818, bd 10, s. 40; v. d. Recke, Danm. Fornv. 4, s. 415; Berggreen 1, nr 18; Grüner Nielsen, Da. Folkev., s. 102; A. Olrik, Nord. Tryllev., s. 16; Frandsen, s. 109. — Norge. Utsyn, nr 48; Bugge, G. no. folkev., s. 98 (mel. s. 156); Elling, Vore Kjæmpev., s. 21 (mel.); Liestøl & Moe, nr 57. — Pineau 1, s. 220.

Mel. i jämn takt hos Geijer—Afzelius nr 94 (avtr. av Ahlström nr 126) samt Wiede B, nr 23, 24, samtliga i moll, Wiede B, nr 212 i dur; Södling 252, 4/4 moll. Danm. DgF bd 11, nr 42: 6 mel. i 2/4.

77. Söder under ö Der spelades guldvärning om »minnaste» mö. — Denna visa synes vara en självständig variant av DgF 124 (Rosengaard og Hillelille), Visb. 5 (KB 16:o), nr 31, Arwidsson, nr 24 A, Ek—Blomberg, nr 21 (Rudegulls fästmö) och anses vara äldre än den likartade Lagman och Tord (DgF 387; Arwidsson, nr 24 B, C). Se härom A. Olrik i DgF bd 7, s. 2 och S. Ek i Stud. t. d. sv. folkv. hist., s. 202 ff., dens. i FoF 22 (1935), s. 149, 153.

De fyra slutstroferna hos Säre härröra från visor som Jungfruköp och Valivan. (Geijer—Afzelius 17, Arwidsson, nr 26, 41, DgF 241). — Om visor

med samma motiv se i övrigt följande. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 103, 107, 123 (m. mel.), Vs. 2: 2, s. 734, Vs. 2: 3, s. 313; Wiede A, s. 136, Wiede B, nr 110, 157, 158 (m. mel.), Göt. Förb., s. 35; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 196, 292. Litt.: Fredin, nr 24 (m. mel.); Visb. 6 (KB 8:o), nr 43; Visb. 7 (KB 4:o), nr 29; Visb. 12 (P. Rudebecks), nr 10; Arwidsson, nr 77; Dybeck, Runa 1842, h. 1, s. 37, Runa (fol.) 1, s. 81 (m. mel.), (fol.) 2, s. 33 (m. mel.); Fr. Hammerich i Brage og Idun 2, s. 361 (m. mel.); E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., h. 1, s. 26; Ahlström, nr 12 (i mel.); Tellander, s. 99; K. Bohlin, s. 20 (m. mel.); E. Wigström i Hazelius, Ur de nord. folk. lif, s. 121, 131, jfr Grundtvig ib. s. 151, 156; E. Wigström, Folkd. 1, s. 29; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 13 H. & E., nr 1525; H. Schück i Hist. Tidskr. 1891, s. 298; Schück—Warburg 1, 3 uppl., s. 322; Landtmanson, Folkmusik (bil.), s. 26 (m. mel.); Bondeson, nr 37, 380 (m. mel.); S. Ek, D. sv. folkv., s. 143, dens. i Västs. folkm. 1929, s. 191. — Finl. Jfr Lagus, nr 192; FSF 5: 1, nr 73, 74 (m. mel.); Brages Årsskr. 7 (1912), s. 77. — Estl. Russwurm 2, s. 128. — Danm. Jfr även DgF 241 (Skipper og Jomfru), 387 (Lovmand og Tord); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 183 o. del 4, s. 420; Berggreen 11, Tillæg, nr 8 (m. mel.); E. T. Kristensen, Skattegr. 1887: 2, nr 115; dens., Jy. Folkev., Toner etc., nr 20; dens., G. jy. Folkev., nr 48 (mel. s. 366); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 42, 62. — Norge. Jfr Utsyn nr 96 (Skipper og møy), 108 (Festemannen hjem i siste liten); Landstad, nr 81; dens., Folkev. fra Telem., s. 55; Lindeman, No. Fjeldmel., 151, 212, 261; Berggreen 2, nr 16 (m. mel.); Liestøl & Moe, nr 75, 122 (slutet); R. Berge i NFK 1, s. 73 (utförligt); Elling, Vore Kjæmpev., s. 95 (mel.). — Färöarna. Thuren, s. 264 (m. mel.). — Engl.-Skottl. Jfr Child, nr 17 (Hind Horn). — Frankr. Jfr Doncieux, s. 452. — Pineau 2, s. 446.

78. A. Herr Peder och liten Kerstin. B. Herr Terkel och fröken Adel (Herr Terkel han talte till systeren sin .). — I Arwidssons MS i KB, Vs. 2: 2, s. 644, finns en var. från Gotl., uppt. av C. Sæve (m. mel. s. 654). Sverige. MS: Arw. Vs. 2: 1, s. 249 (m. mel.), 255, 311, 603, 644; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 3 (b), nr 175 (m. mel.); Wiede A, s. 1, 53; Wiede B, nr 65, 278 (m. mel.); Södling, nr 351 (m. mel.). Litt.: Visb. 5 (KB 16:o), nr 37; Visb. 7 (KB 4:o), nr 21; Arwidsson, nr 47 (Herr Peder och hans syster); Dybeck, Sv. folkmel., nr 6; Berggreen 3, nr 42 (m. mel.); Ahlström, nr 238; E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., h. 2, s. 22 (mel. s. 29); E. Wigström, Folkd. 1, s. 30 (Mön på bålet); Bondeson, nr 51; Ek, D. sv. folkv., s. 95; dens. i FoF 23, s. 185; Nord. Kultur 9, s. 51; Ek—Blomberg, nr 5; Schück—Warburg 1, 3 uppl., s. 430. — Finl. Lagus, nr 35 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 21 (m. mel.); Th. Renqvist i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 97, 121 (omkvädet); A. Adolfsson-Forslin i Budk. 1937, s. 119. — Danm. DgF 109 (Møen paa Baalet) o. bd 3, s. 904, bd 10, s. 233; Berggreen 1, nr 40 (m. mel.); v. d. Recke, Nogle Folkevisered., s. 150; dens., Danm. Fornv. 1, s. 328; E. T. Kristensen, Skattegr. 1885: 1, nr 173; dens., G. jy. Folkev., nr 38; dens., 100 g. jy. Folkev., nr 22; H. L. Skjødt i Da. Stud. 1935, s. 119; Grüner Nielsen, Da. Folkev., s. 34. — Norge.

Utsyn, nr 58; Bugge—Berge, nr 9 (m. mel.); Elling, Vore Kjæmpev., s. 84 (m. mel.). — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 186 o. 1797 (Der grausame Bruder); Pröhle, nr 2; Alpers, s. 57; Thierfelder, s. 43; Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 182; Brouwer, s. 148 o. Beilage 5 (uttr. »göra viljan»). — Engl.-Skottl. Jfr Child, nr 65 (Lady Maisry), o. bd 3, s. 508, bd 4, s. 466, bd 5, s. 522. — Nordamerika. A. K. Davis, Trad. Ballads of Virginia, nr 16.

I melodiens femte takt är en fana uteglömd på femte noten, som skall vara en åttondel. En variant till mel. i 7/8 B, uppt. av C. Sæve finns i Arwidssons MS, Vs. 2: 2, s. 654: 4. Vidare mel. hos Arwidsson, nr 47, 6/8 moll (avtr. av Ahlström, nr 238); Wiede B, nr 65 (och 278, 4 st.), alla 6/8 moll, Dybeck, Sv. folkmel. nr 6, 4/4 moll; Öberg aa, nr 19, 4/4 moll; Stephens & Hyltén-Cavallius MS, Vs. 3: 3 (b), nr 175 B—D (tre otydliga mel.-uppt.); Södling 351, 4/4 dur. Finl. FSF nr 21, möllmel., a) i 4/4, b) i 6/8 o. 4/4. Danm. DgF bd 11, nr 109, två mel. i dur, en i 3/8, en i 3/4. Norge. Elling, Vore kjæmpev., nr 84, 6/8 moll.

79. Gressliten och Medivold. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 71 (Gotl.), 291, 599, 637 (Gotl., C. Sæve, mel. s. 653); Vs. 2: 3, s. 75 (Wallman), 273, 275; Wiede B, nr 21, 58, 161 (mel.); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 201 (F var. fr. Gotl.). Litt.: Fredin, nr 36 (Läilä Läisä, m. mel.); Skill. KB, N 15 uooå; N 1776 a; Geijer—Afzelius, nr 51 (Herr Redevall); Arwidsson, nr 54 (Krist' lilla och Herr Tideman); Ahlström, nr 199; E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. kulturh., 4 h., s. 16 (mel. s. 118), F. L. Grundtvig ib., h. 5, s. 17; E. Wigström, Folkd. 2, s. 28; dens. i Hazelius, Ur de nord. folk. lif, s. 133; Steffen, Sv. låtar, s. 58; T. Norlind, Stud. i sv. folkl., s. 226; G. Holmgren-Strömbom, Ur den blåm. kist., s. 43 (en uppt. av Bondeson); Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 52. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 20 (m. mel.), jfr nr 733; FSF 5: 1, nr 72 (Lilla Lisa, m. mel.); Rancken, Fört., nr 98; O. Andersson i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 106, 126 (omkvädet). — Danm. DgF 271 (var. fr. Gotl., bd 5, s. 283); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 206; dens., Nogle Folkevisered., s. 152; Berggreen 1, nr 72 (m. mel.); E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 1, nr 230, 1885: 1, nr 260, 1888: 2, nr 416—422 (Barnefødsel i Lunden); dens., Jy. Folkev., Toner etc., nr 22 (m. mel.); dens., G. jy. Folkev., s. 380 (mel.); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 46; dens., G. Viser i Folkem., nr 45 (mel. s. 366); A. Olrik i Sønnerj. Aarb. 1, s. 263. — Norge. Utsyn, nr 130; Lindeman, nr 121, 535; Liestøl & Moe, nr 136; R. Berge i NFK 7, s. 78; M. Moe i NFL 9, s. 80. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 194 (Der Reiter und seine Geliebte); Alpers, s. 17; J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 182; J. Meier, Deutsche Volkslieder, nr 7 (Die Geburt im Walde); dens., Balladen, nr 52; Brouwer, s. 149 o. Beilage 5. — Holl. v. Duyse, nr 214. — Engl.-Skottl. Child, nr 15 (Leesome brand), o. bd 2, s. 499, bd 3, s. 500, bd 4, s. 450, bd 5, s. 209. — Pineau 1, s. 99 ff. (utförligt).

Carl Sæve har upptecknat samma mel. på Gotland i 6/8, publ. av Dybeck i Sv. folkmel., nr 39. En annan gotländsk melodi i Stephens & Hyltén-Cavallius MS, Vs. 3: 4 (a), nr 201 E, oklart upptecknad, 201 B, C (från Små-

land) i A moll. Geijer—Afzelius, nr 51, 3/4 moll (avtr. av Ahlström; nr 199, jfr Arwidsson, nr 54, 4/4 obest.); Arwidsson MS, Vs. 2: 2, s. 225, 3/4 moll. Wiede, nr 21, 58, och 161 äro mollmel. i 6/8; Öberg i Bidr. t. Söderml., nr 30, 3/4 moll. Finl. FSF nr 72 a—b, 3/4 moll, c—d, 6/8 moll, e, 2/4 moll, f, 2/4 dur, g, 3/4 dur. Danm. Berggreen 1, nr 72 a—e i moll, b, i 2/4, övr. i 3-takt; f—i i dur, h, i 2/4, övriga i 3/8; E. T. Kristensen, G. Viser i Folkem., nr 45, 2/4 dur. Norge. Lindeman 121, 3/8 dur och 535, 6/8; Elling, Vore Kjempeviser nr 30, s. 27 (uppt. av Lindeman) 6/8 obest. Jfr Landstad, nr 45 a) 4/4 moll, b) 6/8 obest.

80. Sjömans-Wisa (Sjuttonhundraåttifyra Wi oss förhyra lät). I marg.: N:o 48. Se IV Visor 53—55. — Sverige. Skill. KB, R 1805 b, etc.; Finl. MS: SLS (reg.). Litt.: Rancken, Fört., nr 500—502. — Skill. Falun 1805 osv. uppgiva egen mel.

81. Barlast-Wisa (Kom lustigt Sjömansgossar!). Sverige.: Skill. KB, E 1813 i, etc.; Fredin, nr 130 (m. mel.); Bondeson, nr 312 (m. mel.); Sternvall, s. 37 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus nr 181 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 368, 1020, 1315, 1322. — Norge. T. Bergstøl i NFL 14, s. 46.

Sternvall, s. 37, 2/4 D dur. Tryckt tillsammans med föreg. Falun 1805 och 1806. Även Skill. Norrköping 1819 säger att visan har egen mel. — Begynnelseorden överensstämma med Bondeson nr 312, 2/4 dur, men säkerligen avses icke denna mel. utan troligen Lagus nr 181, 4/4 dur.

82. Barlast-Wisa (Men ack hvad nöje är om sommaren..). I marg. 83, IV. Visor 55 [här: 419—422]; V. Sägner 164, s. 323 [om visor sjungna i Skeppargillet]. — Sverige. MS i DFS, Skv. nr 201; jfr Södling, nr 388. Litt.: Skill. KB, N 1785 a, etc., jfr E. Wrangel, Det carol. tidehv., s. 11, och i Samlaren 1894, s. 67; N. Ståhlberg i Öland 2, s. 408 (m. mel.). — Enligt Skill. Falun 1786 har visan egen mel.

83. Sjömans-Wisa (Och jag är lika nöjder hvad mig möter). I marg.: 82. Finl. Jfr Lagus, nr 209 (m. mel.). Danm. Jfr Grüner Nielsen, Da. Skæmtev., s. 281.

En liknande visa »Femtonfriarevisan» finns hos Ståhlberg, Öland, s. 407—408, 3/4 moll (en polskemelodi). Södling 388 har mel. i 3/4 dur. Se även Levi Johanssons uppt. i ULMA »En vidlyftings visa», 3/4 dur. Finl. Lagus nr 209, 2/4 moll.

84. Sjömans-Wisa (Det lider till ett slut, Se skeppet rustas ut). I marg.: IV. Visor, 52—55 [här: 419—422].

85. Sjömans-Wisa (En yngling jag nu vorden är Uti ett stort elände).

86. Hafsmannen (Der satt på blomsterstranden Invid den klara sjö). I marg.: 170. — Sverige. Skill. KB, N 1843 j; mel.-hänv.: »sjunges som Jag har en lantlig stuga».

87. Det bodde en Herre vid Hamborge-bro. I marg.: V S. 164, s. 324 [om visor sjungna i Skeppargillet]. Sverige. MS: I ULMA finnes en gotl. var. m. mel., uppt. av R. Bjersby (acc. 21379, s. 31); Wiede B, nr 36, 37 (m. mel.); DFS, Ekl. B, nr 39, 64, 82). Litt.: Fredin, nr 12. (m. mel.); Skill. KB, E 1835 qq (25 upplagor), E 1855 jj (27 uppl.) etc.; Werner, s. 74 (På Stralsborg der bodde.); Filikr. 5, nr 13 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 1, s. 65; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 23, 25 (m. mel.); H. & E. (Sv. Lm. 9), s. 665 (m. mel.), 671; E. Wrangel i Nord. Tidskr. 1895, s. 250; S. Ambrosiani m. fl. i Uppl. Fmt. 19, s. 39; K. P. Leffler i Uppland 2, s. 430 (m. mel.); S. Landtmanson i Fatab. 1906, s. 157, dens., Folkmusik (bil.), s. 57 (m. mel.); Andersson, Sv. låtar, Närke, nr 240 (m. mel.), Sv. låt., Söderml., nr 187 (m. mel.), Jämtl. o. Härj. 1, nr 352 (mel.); Forsslund 2: 6, s. 198; O. Aldén i Skå. folkmin. 1926, s. 84; Svanfeldt, s. 123 (m. mel.); Sternvall, s. 105 (m. mel.); Rothman, Östg. folkm., s. 103, 104. — Finl. MS i SLS o. Brage (reg.). Litt.: Lagus, nr 171 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 63, 76, 77, 298, 671, 1231—1233; Hultin, Katal. 4, s. 107, 117, 147 (mel.-hänv.), 128 (d:o); jfr visorna i Brages Årsskr. 26—30, s. 23 ff. — Estl. Strof 2 hos Russwurm 2, s. 127. — Danm. Berggreen 1, nr 97 (m. mel.); J. Madsen, Folkem. fra Hanved, s. 130; E. T. Kristensen, G. vis. i Folkem., nr 97; Schjørring 1, s. 118; 2, s. 6 (mel. s. 42, nr 67, s. 43, nr 68). — Norge. »Der boede en Kjøbmand paa Hamburger Bro» är anv. som mel.-hänv. i ett vistryck från Bergen 1847 till En sørgelig Kjærligheds-Vise om en rig Adelsmands Datter (i Strassburg) och en ung Sømand. Jfr Lindeman, nr 11.

Samtliga upptecknade mel. gå i jämn takt och dur, Fredin 12, Bjersby (ULMA 21379, s. 31), Arwidsson MS, Vs. 2: 2, s. 599, 2/4 dur; Södling 349, 4/4 dur; Wiede B, nr 36 och 37, Filikr. 5, nr 13, Fatab. 1906, s. 157; Landtmanson, Folkmusik, s. 57; Sv. låtar, Jämtl. 1, nr 352, Skå. folkm. 1926, s. 83; Sternvall, s. 105. Skill. Västervik 1851, Hernösand 1865, nämna ingenting om mel. Finl. Lagus, nr 171 b, 4/4 dur. Danm. Schjørring 2, mel. nr 68, 2/4 dur, jfr 1, s. 119. Norge. Se strax ovan.

88. Och vi skall resa till Köpenhamn.. Sverige. MSS: E. Wigström, NM, MS 9, p. 149—151 (nr 63). Litt.: Lilja, Julb., nr 45; Ström, Visor, s. 88. — Finl. Valan, Album, 1, s. 190 (Min dotter är fast mycket grann etc., folkv. från Petalaks); jfr Lagus, nr 349 (m. mel.).

Mel. i Säve, Gotl. lekar, nr 336, 3/4 F dur: Lagus 310, 3/4 F dur.

91. Ravel, Ravel! Hvad vill du ro hän? Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 480 (Lille Lasse ro hem..). Litt.: Carlheim-Gyllenskiöld, nr 170; Nordlander, nr 45 (Lasse ro hem); K. Olofsson, Folkliv etc. 1, s. 21; S. Ek i Bohusl. Folkm., s. 52. — Finl. I Stephens & Hyllén-Cavallius MS, Vs. 3: 5 b, 309: 5, en var. från Finl. — Norge. Sandvik, Folkemusik i Gudbrd., nr 4: 14; R. Mo i NFL 54, s. 155 (Lille Lasse..).

92. Sju runda år omkring.. Sverige. Skill. KB, 1700-t. (Sex runda år omkring...), C 8 uooå, N 9 uooå, N 1793 a, etc. — Finl. MS i SLS (reg.,

Tre runda år omkring). Litt.: *Lagus*, nr 124. — Danm. H. Grüner Nielsen, *Vore ældste Folkedanse*, s. 58 b (polsketext m. mel.).

93. Alldrig har jag sagt Och alldrig skall jag säga . . Sävses primärupp-teckning finnes i MS R 625: 11, s. 209. — Detta är en polsketext till den s. k. skraddarepolskan, vilken också kallats Fackeldansen. Mel. Fredmans Ep. nr 62; Åhlström, Trad. 4, nr 13 osv. Se anm. till Fredin, nr 293, där flera varianter meddelas. Likn. texter från flera landskap i ULMA (sak-reg.).

94. Är han död af vattna-dunsten . . Sverige. Jfr Andersson, Sv. låtar, Dalarne 1, nr 336 (m. mel.), Smål., nr 179 (m. mel.). — Finl. Jfr *Lagus* nr 745 (m. mel.); A. Adolfsson i Budk. 1934, s. 174. — Danm. Nyerup—Rasmussen 2, s. 81 (»Renbergs Drikkesang oversat af Latin og staar i Renbergs Skrifter 1:ste Del s. 172: I et Vinhus vil jeg ligge . . »); avtr. i Collin, Ill. Folkevisebog, s. 82 ff. — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 1167, 1169 (slutet); Dunger, Rundäs, nr 1014.

95. Jag var mig en lillebitte man . . Sverige. Nordlander, nr 346. — Danm. De första raderna ingå i E. T. Kristensen, *Børnerim*, nr 2620—2622, senare delen i nr 2750.

96. Drängen uppå höga berg Gick i stora regnet. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 180, 238 (mel.), 360, 400, 479; E. Wigström, NM, MS 9, p. 151 (nr 67), NM, Vis. (Värml.) 409. Litt.: Arwidsson 3, s. 465 (m. mel.); Grip, Sv. allmog. liv, s. 232; T. H. i Dalia, Årg. 1, h. 3, s. 68; Arill, Tro, sed etc., s. 78; Brodin, Rim, s. 82; C. Larsson i By, En dalas:ns hist. 2, s. 215 (m. mel.); Ström, Visor, s. 44, 184; Cappelín, s. 13; Olsson, Vättlehd, s. 215; — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: *Lagus*, nr 313 (sånglek m. mel.), 486, jfr även nr 282, 292; Rancken, Fört., nr 199; Hultin, Katal. 4, s. 109. — Danm. Da. Sangl., nr 26.

Mel. i jämn takt och moll, Arwidsson a. st.; Ulma acc. 3096, bl. 27 (vagg-visa).

97. Friare-Wisa (Hör, du min dotter Sigeri maj!). Slutet på visan saknas. — Sverige. MS: E. Wigström, NM, MS 9, p. 179. I ULMA finnas enl. sakreg. flera var. från Västergötland och en från Småland. DFS, Skv., nr 134. Litt.: Skill. KB, A 46 uooå; Werner, s. 86; Westgöten, nr 14 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 77; Bondeson, nr 86 (m. mel.). — Norge. Landstad, nr 107 (m. mel.); Lindeman, nr 228; 310, 511, 599, 600; Berggreen 2, nr 37 (m. mel.); NFL 1, s. 119 (efter Aasen); Elling, Vore folk-mel., s. 27, 68 (mel.), dens., No. folkemus., s. 24. — Strofen om bruden, som ej ville gå i sängen är lånad från äldre folkvisor, t. ex. Geijer—Afzelius, nr 33: 3, strof 26, och DgF 124.

Bondeson, nr 86, 3/4 dur. Skill. uå meddelar intet om mel. Norge: Lindeman, nr 228, 2/4 moll (avtr. av Berggreen, a. st.), nr 310, 2/4 dur (Landstad 107 b), nr 511, 6/8 moll (Landstad 107 a), nr 599 o. 600, 2/4 moll.;

Elling, Vore Folkemel., s. 27, nr 9, 2/4 dur; s. 68, nr 2, 6/8 moll (= Linde-
man, nr 511); Sandvik, Folkemus. i Gudbrd., s. 315 (29), 3/4 G dur.

100. Katten och källingen. — I marg.: 246, III. Lekar 9. En var. tryckt
i Sv. Lekar 1, nr 320. Förutom den till Sv. Lekar 1, nr 320 angivna litt.,
se även följ. Sverige. MS: ULMA acc. 8213, s. 24, fr. Garde, Gotl.; Ar-
widsson, Vs. 2: 2, s. 208, 382, 397, 402, 534. Litt.: K. P. Leffler i Rig 1921,
s. 103 (m. mel.); Brodin, Rim, nr 24 (m. mel.). — Danm. E. T. Kristen-
sen, Skattegr. 1884: 1, nr 402. — Norge. Moe o. Mortensen, h. 1, s. 51.

101. Råttan bet sin man ihjäl. Börjar vanl. »Loppa bet...» Sverige.
MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 401; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5
(b), nr 316 B—F; DFS, Skv. nr 94; E. Wigström, NM, MS 9, p. 091
(nr 35); NM, Vis. (Värml.) 408. Litt.: A. Enqvist i FoF 4, s. 115; K. P.
Leffler i Rig 1921, s. 98 (m. mel.); C. Larsson i By, En dalas:ns hist., 2,
s. 217 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 489 (m. mel.);
V. E. V. Wessman i Budk. 1928, s. 120. — Danm. Berggreen 1, nr 204.

Stephens & Hyltén-Cavallius MS, a. st., har samma mel. som Ro, ro, till
fiskeskär. Så även Larsson i By a. st. — Jfr nr 51.

103. Skräddare-Wisa (Jag fattige Lapp-man! Wisst är jag en knapp-
man). Jfr nr 250 nedan. Skill. KB, 1847 c^a (ur Aug. Blanche, Silfverbröl-
lopet); Brodin, Rim etc., s. 84 (m. mel.), ib. s. 169. — Finl. MS i SLS
(reg.).

Denna travestering av Jag fattige lappman sjöngs säkerligen till mel. av
Les folies d'Espagne. Se Steffen, Enstr. s. 90 ff.

104. Vånn Prostefar Maken ej har. Motsvarighet ej anträffad. Jfr möjl.
i Finl. MS i SLS (reg.) med likn. början.

105. Det bodde en Herre på Södervalla ö. Han sålde sin dotter... Denna
visa är utförligt behandlad av E. Pohl, Die deutsche Volksballade von der
Losgekauften (FFC N:o 105), Helsinki 1934. Jfr även C. G. Estlander,
Skrifter 2: 1, s. 471, 499. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 610. Vs.
2: 2, s. 155 (m. mel.), Vs. 2: 3, s. 153, 157, 158; Wiede B, nr 10, 11, 104
(m. mel.); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 211; Södling,
nr 267, 284. Litt.: Geijer—Afzelius, nr 14 (Den bortsålde, m. mel.); Afze-
lius, Sagoh., 3, s. 85; Axelson, Vesterdal., s. 174 (m. mel.); Westgöten,
nr 11 (m. mel.); Hofberg, Nerikes g. min., s. 256; Ahlström, nr 51, 107
(m. mel.); E. Öberg i Bidr. t. Söderml. etc., h. 1, s. 23; E. Wigström,
Folkd. 1, s. 62; Carlheim-Gyllenskiöld, nr 8 (m. mel.); Bondeson, nr 373
(m. mel.); Forsslund 1: 5, s. 171, 2: 6, s. 136 (m. mel.); Saxon, Närk.
folkv., s. 4; H. Persson i Skånes Hemb.förb. årsb. 1937, s. 79. — Finl. MS
i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 6 (mel.); FSF 5: 1, nr 53 (m. mel.); Ranc-
ken, Folks. i Österb., s. 6 (m. mel.); dens., Fört., nr 406, 1069, 1070, 1171,
1325 (s. 94); Berggreen 9: 2, nr 15 (på finska); Th. Renqvist i Brages
Årsskr. 7. (1912), s. 91, 118 (omkvädet); G. Dahlström, ib. 1920—23, s. 74

(m. mel.); A. Adolfsson-Forslin i Budk. 1933, s. 42, 65. — Danm. DgF 486 (Fæstemand løskøber Fæstemø); E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 2, nr 279, 1885: 1, nr 3; A. Olrik, Folkelige afhandl., s. 136; dens. i Sønderjy. Aarb. 1, s. 291. — Norge. Utsyn, nr 93; Liestøl & Moe, nr 72. — Isl. Ó. Davíðsson, Ísl. vikiavakur, s. 140. — Färöarna. Hammershaimb, Fær. anthol., s. 268 (Frísa vísa); Thuren, Folkesangen paa Færøerne, s. 59, 129 (mel.); Nord. Kultur 24, s. 62, 79. — Tyskl. Erk—Böhme, nr 78 (Die Losgekauft); J. Meier, Balladen, nr 68 (m. litt.); Alpers, s. 18, 62; E. Pohl, FFC nr 105 (ovan anf.); J. Bolte, Deutsche Lieder in Dänem., s. 181; J. Meier o. E. Seemann i Jahrb. f. Volksliedf. 1, s. 114 (m. mel.); H. Megas, ib. 2, s. 54; F. Quellmalz, ib. 3, s. 74. — Engl.-Skottl. Child, nr 95 (The maid freed from the gallows) o. bd 2, s. 514, bd 3, s. 516, bd 4, s. 481, bd 5, s. 231. — Nordamerika. R. Smith, South Carolina ballads, s. 80—94; 144; A. K. Davis, Trad. Ballads of Virginia, nr 27 (m. mel.). — Pineau 1, s. 316, 2, s. 455.

Samtliga mel.-uppt. i jämn takt. Geijer—Afzelius, nr 14, moll (avtr. hos Ahlström, nr 107); Wiede B, nr 10 dur, 11 o. 104 moll, samtliga 4/4; Södling 267, 2/4 Fiss moll; Öberg i Bidr. t. Söderm., nr 2, moll; Axelsson, Vesterd. s. 174, dur; Forsslund 1: 5, nr 35, obst. tonart. Finl. FSF, nr 53, 25 st. mel.

106. Och kråkan går på ängen och slår.. Sverige. MS: Från Gotl. i ULMA 197: 101, av T. Feggræus; i M. Klintbergs saml. nr 856; i ULMA 1909, s. 106; 7084, s. 66; 8123, s. 32; 21379, s. 21 o. 21383, s. 3 (m. mel.); 21934, s. 11 (m. mel.). Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 173, 281, 381, 401, 480; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (b), nr 308 (3); E. Wigström, NM, MS 9, p. 091 (nr 39). Litt.: Fredin, nr 152; Erlandsson, En döende kultur 2, s. 6 (Ekorren går..); Arwidsson 3, s. 484 (Ekorren gick..); Nordlander, nr 36; J. Wahlfisk i Bidr. t. Söderm. ä. k. h., h. 7, s. 109; Tellander, s. 111; Ambrosiani m. fl. i Uppl. Fmt. bd 19, s. 33; Grip, Sv. allm. liv, s. 54, 229; Götling, Visor, s. 92 (m. mel.); A. Enqvist i FoF 4 (1917), s. 114; S. Ek i Boh. folkm., s. 43; D. Arill, Tro, sed etc., s. 78; Västerbotten 1924—25, s. 201 (m. mel.), ib. 1940, s. 45; D. Arill i Fryksände 1, s. 26; E. Olsson, Värml. folkm., s. 197; H. & E. (Sv. Lm. 9), nr 1589; Ström, Visor, s. 36. — Finl. MS i SLS o. Brage (reg.). Litt.: Lagus, nr 468 (m. mel.); Ranccken, Fört. 1, s. 56; V. E. V. Wessman i Budk. 1928, s. 119. — Norge. Landstad, s. 815 (m. mel.); Lindeman, Fjeldmel., nr 172, 200, 351; Støylen, nr 412—414; Sandvik, Østerdalsmus., s. 156 (i mel.); Berge, No. Vise-fugg, s. 218; Elling, No. folkemus., s. 59; Skar, Gamalt or Sætesdal 8, s. 10; A. Sæland i NFK 2, s. 148; Th. Skolmen, ib. 8, s. 34; S. Vulsberg, ib. 10, s. 70; NFL 1, s. 135 (efter Aasen); P. Lunde, ib. 6, s. 245; S. Nergaard, ib. 7, s. 80; ib. 9, s. 148 (efter M. Moe); ib. 15, s. 77, 92 (efter Landstad); T. Bergstøl, ib. 14, s. 106; T. Mauland, ib. 35, s. 104; H. Opedal, ib. 38, s. 138; K. Hermundstad, ib. 45, s. 40 (m. mel.); M. Aurom, ib. 48, s. 15; E. Grimstad, ib. 58, s. 24; L. M. Fjellstad, ib. 68, s. 79.

Mel. hos Fredin, nr 152, 2/4 moll. Samma mel. som Ro, ro te fiskeskär hos Götling, nr 37. Se utförligt C.-A. Moberg i Sv. tidskr. f. musikf. 1950,

s. 25—49. Norge. Lindeman, nr 172, 2/4 dur; 200, 3/8 moll; 351, 2/4 dur; Sandvik, Østerd., s. 156, 3/4 moll; Støylen 67, 3/8 moll; Berge, s. 218, 3/8 F dur.

107. Det växer opp en lilja uti den gröna lunden. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 743; Wiede B, nr 323 (m. mel.); Södling, nr 120, 124 (m. mel.); E. Wigström, NM, MS 9, p. 085; var. från flera landskap i ULMA (sakreg.). Litt.: Fredin, nr 50 (m. mel.); Skill. KB, E 1836 b etc.; Tellander, s. 83 (m. mel.); Bondeson, nr 274 (m. mel.); H. & E. (Sv. Lm. 9), nr 1552 (m. mel.); jfr Forsslund 2: 6, s. 90, 126, 149. — Finl. Jfr möjl. MS i SLS (reg.) med likn. början. Litt.: Lagus, nr 107 b (m. mel.); Rancken, Fört., nr 103, 1306. — Tyskl. Brouwer, s. 200 (liljan som symbol).

Mel. hos Fredin, nr 50, 4/4 moll; H. & E., nr 1552, 4/4 dur; Wiede B, 323, 4/4 moll; Södling 120, 124, obest. Skill. Karlskrona och Lund 1836, Västerås 1837 m. fl. sakna mel.-hänv.

108. Wilhelm, Wilhelm! mins du vintern. — Fredin, nr 87; Bondeson, nr 167, båda med mel. i 3/4 dur.

109. Alla mina glada dagar... Börjar i Skill. med Säves andra strof: Huru kan jag vara nöjder. Sverige. MS: Wiede B, nr 80 (m. mel.). Litt.: Fredin, nr 86 (m. mel.); Skill. KB, E 1818 f. etc.; Berggreen 3, nr 59 (m. mel.); Borgström, s. 149; M. Frykholm, Folkv. fr. Werml., nr 4 (Ingen dyrk...); Bondeson, nr 308 (m. mel.); Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 43; I. Ingers, Skånskt bondeliv, s. 27; N. G. Svanfeldt, Sång o. visb., s. 86 (m. mel.); Andersson, Sv. låtar, Skåne 1, nr 272 (i mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 82 (m. mel.). Rancken, Fört., nr 254, 632, 896.

Mel. hos Wiede nr 80, 2/4 dur; Fredin, nr 86, 4/4 dur; Bondeson, nr 308 (= mel. nr 307) 2/4 dur.

Skill. av visan, som börjar: Huru kan jag vara nöjder, Malmö 1819 m. fl., sakna mel.-hänv. Mel. blev bekant därigenom att visan användes som mel.-hänv. till Jan Eric Lindqvists omtyckta visa »I min ungdom det roar mig att sjunga», Skill. Uppsala 1847 m. fl.

110. Herr Peder han gick sig i kammaren in. — I marg.: Se Sägner, N:o 1013.

[Där berättas följ. sägen: I allén vid Roma kloster finns en backe, Ri-backen, och en åker, Ri-åker, där klostret först skall ha legat]. En hr Peder anföll klostret, dödade dess helgade invånare, rövade dess skatter och stack helgedomen i brand, hvarf. äfven all jord deromkr. är kolsvart. Hr Peder gjorde sig då af klosterrofvat:

»Ett gångande skepp utaf valfiskeben
och masterna likaså
Flögarne voro af rödaste gull
Som han satte ofvan derpå.»

Men hr Peder hade ingen ro i sin själ efter detta »syndaverk», och innan han skulle ge sig till sjöss med sitt granna skepp, bekände han sina synder för sin fostermoder.

»Kyrkan jag röfvat, klostret jag bränt,
Så mången redlig flicka på Gotland har jag skämt.»

Då svarade hans fostermoder:

»Inte dör du på din sotesäng,
Ej heller blir du slagen i krig,
Men akta dig väl för de böljorna blå,
Att de icke förkorta ditt lif.»

Hr Peder gick likafullt till segels med sina kamrater och skeppet lastadt med rofvet som han tagit i Roma kloster, men slutligen förgicks han ömkeligen »i böljorna blå» med skepp och gods, då hans skepp likväl blef räddadt. — Sedan efter branden blef Roma kloster flyttadt till det ställe, det ännu i sitt förfall innehar.

Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 65 (Gotl.), 383, 385; Vs. 2: 3, s. 81 (Wallman); Wiede B, nr 16, 17 (m. mel.); Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 226; Södling, nr 079, 338, 339 (m. mel.); NM, Vis. (Smål.) 5655 a (Wistrand); ULMA acc. 21379, s. 2, fr. Gotl., uppt. av R. Bjersby 1951 (m. mel.). Litt.: Visb. 2 (Bröms Gyllenmärs'), nr 1; Skill. i KB (defekt); Arwidsson, nr 67 (Herr Peders sjöresa); Atterbom, Nordm. h., s. 52; Geijer—Afzelius, nr 30 (m. mel.); Berggreen 3, nr 36 (m. mel.); Ahlström, nr 193, 194 (m. mel.); E. Öberg, Bidr. t. Söderml., h. 4, s. 20, 22 (mel. s. 119); E. Wigström, Folkd. 1, s. 43; Bondeson, nr 50; Jödde i Göljaryd, Visor, h. 1, s. 37 (m. mel.); Saxon, Saga etc. i jämtebygd, s. 100; dens., Närk. folkv., s. 20; P. Sjöbeck i Sv. Lm. 1904, s. 71; S. Landtman-son, Folkmusik (bil.), s. 56 (m. mel.); Grip, Sv. allm. liv, s. 181; S. Colliander i FoF 3, s. 156; Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 27; G. Lindström i Blekingeb. 1925, s. 100; O. Aldén i Skå. folkm. 1926, s. 84 (mel.); S. Svensson, ib. 1927, s. 90; I. Ingers i Västerbotten 1927, s. 70 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 14 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 38 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 485, 553, 958, 1037, 1240, 1279; Hultin, Katal. 4, s. 134; Th. Renqvist i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 99, 122 (omkv.); dens. i Budk. 1923, s. 69, ib. 1946, s. 53. — Danm. DgF 376 (Hr Peders Skriftemaal paa Havet); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 240; dens., Nogle Folkevisered., s. 198; Berggreen 1, nr 91 (m. mel.); E. T. Kristensen, Skattegr., Efterslæt, nr 18, 116, 117; dens., Jy. Folkev., Toner etc., nr 6 (m. mel.), 119; dens., 100 g. jy. Folkev., nr 73; dens., G. vis. i Folkem., nr 57 (mel. s. 371); A. Olrik i Sönderj. Aarb. 1, s. 270; L. Bødker i Folkkultur 1944, s. 100. — Norge. Utsyn, nr 174 (m. litt.); Landstad, nr 82; A. Aure o. R. Berge i NFK 4, s. 23; E. Mjaatveit, ib. 11, s. 18; W. Svenssen, ib. 12, s. 101 (mel. s. 107); NFL 9, s. 84 (efter M. Moe); Elling, Vore Kjæmpev., s. 115 (mel.). — Engl.-Skottl. Child, nr 57 (Brown Robyn's confession), o. bd 2, s. 510, tillägg i bd 2 (slutet) o. bd 3, s. 508, bd 4, s. 462, bd 5, s. 220.

Samtliga mel.-uppt. i jämn takt. Från Gotl. R. Bjersby i ULMA (21379: 2). Geijer—Afzelius, nr 30: 1, dur (Ahlström, nr 193 variant), Arwidsson, nr 67, moll (avtr. hos Geijer—Afzelius, nr 30* och Ahlström, nr 194), nr 67 var., moll (avtr. Geijer—Afzelius, nr 30** = dalvisans mel.); Wiede B, nr 16, 17, dur; Södling, nr 079, 079 B, 338, samtl. 4/4 dur; Öberg, Bidr. t. Söderml., nr 33, dur; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 226 (2 mel.); Bondeson, nr 50, obest.; Fredin, nr 27, dur; Colliander FoF 1916, s. 156, dur; Saxon, Jämteb., s. 100, moll; Ingers, Västerbotten 1927, s. 70, dur; Aldén, Skå. folkm. 1926, s. 84, dur; Jödde i Göljaryd, nr 36 o. Landtmanson, s. 56, i dur. Finl. FSF, nr 38, samtl. i jämn takt och dur, utom dd och ee i moll, ff i obest. tonart. Danm. Berggreen 1, nr 91; E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner nr 6, G. vis. i Folkem., nr 57 a, b, samtl. i 2/4 dur. Norge. Elling, Vore kjæmpev., nr 21 (uppt. av Lindeman), 4/4 moll.

111. Uri farmelari urfilum.. Säkerligen förvrängt latin. Jfr liknande ramsa hos A. Noreen, Spridda studier 3, s. 174, 181; dens. i Språk o. Stil 2, s. 234; 17, s. 90; likn. hos Svanfeldt, s. 124 (m. mel.). Finl. Hembygden 1912, s. 111. — Jfr Säve, Gotl. lekar, nr 222.

Noreen, Spr. stud. 3, s. 174, mel. i 3/8 dur, s. 180 f., 3/4 moll.

112. [A] Opp' i landet.. I marg.: N:o 221. — En uppt. från Gotl. finns i ULMA 197: 52, s. 36, av Fr. Bergman. Sverige. Fredin, nr 142 (m. mel.); Nordlander, nr 138 (Gotl.); Ström, Visor, s. 66. — Norge. Støylen, nr 95—97; Skar, Gamalt or Sætesdal 8, s. 14; R. Berge i NFK 11, s. 137; T. Mauland i NFL 35, s. 104; H. Opedal, ib. 38, s. 142; Liestøl, No. folke-diktn., Rim etc., s. 90. — Färöarna. Jfr Hammershaimb i Antiqv. Tidsskr. 1849—51, s. 310.

112. [B] Små flickor.. I marg.: N:o 221. — Se anm. till nr 221.

113. Bocken sitter i brunnen Med guldblåd i munnen. Vid titeln med blyerts: Runa 1844 Nov. hft p. 109. I marg.: Se följ. N:o 232. — Sverige. MS: Gotl. uppt. i ULMA 197: 59 (Lmf.) och i M. Klintbergs saml., nr 147, s. 26 (avskr. efter Fr. Bergman) samt i ULMA 21934, s. 4 av D. Rosvall. Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 173, 200, 270 (mel.), 369, 381; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 b, nr 310 (10 A, -B), 312 (15). Litt.: Fredin, nr 144 (m. mel.), jfr även nr 151; Arwidsson 3, s. 480, 485; Dybeck, Runa 1844, s. 18, 109 (m. mel.), jfr ib. 1848, s. 34; dens., Sv. vallv., s. 26; Borgström, s. 141, jfr även s. 129 f.; jfr A. Noreen i Sv. Lm. 2, Sm. medd., s. 55; dens. i Öfre Dalarne förr o. nu, s. 419; Nordlander, nr 3, 35, 41 B, 50; E. Wigström, Folkd. 1, s. 313, 314; J. Wahlfisk i Bidr. t. Söderml. ä. k. h., h. 7, s. 109; N. Nilén i Bidr. t. känn. om Boh. forn., h. 3 o. 4, s. 529, 531 (mel.); Carlheim-Gyllenskiöld, nr 176; Waltman i Sv. Lm. 13: 1, s. 21; dens., Sv. Lm. B 39, s. 186; J. Iverus i Sv. Lm. 3: 2, s. 240; H. Josefson i Sv. Lm. 1917, s. 9; Grip, Sv. allm. liv, s. 232; Forsslund 1: 4, s. 89 (m. mel.), 1: 8, s. 17 (m. mel.), 1: 9, s. 110; S. Ek i Boh. folkm., s. 43; D. Arill i Boh.

stud. t. O. v. Sydow, s. 205; dens. i Hembygden (Dalsl.), 1922, s. 30; R. Jirlow i FoF 9, s. 3; E. Lundahl, ib. s. 58; D. Arill, Tro, sed etc., s. 78; S. Ek, D. sv. folkv., s. 70; K. Olofsson, Folkkliv o. folkm. 1, s. 22; D. Arill i Fryksände 1, s. 26; E. Olsson, Värml. folkm., s. 198; Alice Tegnér, Sjung med oss (4. uppl.), h. 6, nr 9 (m. mel.); N. Dencker i Sv. tidskr. f. musikf. 1934, s. 99; Brodin, Vaggv., nr 6 (m. mel.); dens., Rim, s. 142; Svanfeldt, s. 155 (m. mel.); E. Modin i Jämten 1939, s. 249 (m. mel.); Ström, Vis., s. 24, 30, 44, 47, 88; Bergstrand o. Hendry, Gmlt fr. Tjörn, s. 167; C. A. Moberg i Sv. tidskr. f. musikf. 1950, s. 34. — Finl. MS i SLS (reg., Bocken stod.). Litt.: Lagus, nr 456 b (m. mel.); Rancken, Fört., 1, s. 56. — Estl. H. Vendell i Album utg. av Nyl. 7, s. 129 (slutet). — Danm. Jfr Fr. Hammerich i Brage og Idun, bd 2, h. 2, s. 290; E. T. Kristensen, Skattegr. 1886: 1, nr 482; 1886: 2, nr 727; 1887: 1, nr 820; dens., Børnerim. nr 625 ff.; v. d. Recke, Nogle Folkevisered., s. 17 (gök : lök). — Norge. Landstad, s. 797, 800 (m. mel.); Lindeman, nr 16, 61, 469; Moe & Mortensen 1, s. 43; Berggreen 2, nr 84 (m. mel.); Støylen, nr 135, 140—144, 255—274 (mel. nr 7, 24); J. Skar, Gamalt or Sætesdal 8, s. 5; O. M. Sandvik i MoM 1916, s. 184 (i mel.); dens., Folkemusik i Gudbrd., s. 96; 4, nr 21 (mel.); NFK 2, s. 144, 149; ib. 8, s. 33; 10, s. 97 f., 160; NFL 1, s. 136; 6, s. 247, 251, 256; 7, s. 66, 74, 75; 9, s. 145; 15, s. 93, 95; 35, s. 105, 122; 38, s. 129 ff.; 42, s. 76; 45, s. 32; 48, s. 15; 52, s. 58; 54, s. 152; 45, s. 32 (m. mel.); 58, s. 19, 24; 61, s. 154; 64, s. 174; 72, s. 37, 55; K. Liestøl, No. folked., Rim etc., s. 84, 100; Danckert, D. eur. Volkslied, s. 168 (m. mel.). — Färöarna. Hammershaimb i Antiqv. Tidsskr. 1849—51, s. 311. — Tyskl. Jfr Des Knaben Wunderhorn 3 (1857), s. 429; Böhme, Deutsches Kinderlied., s. 199.

Fredin, nr 144 har mel. i 2/4 dur; Forsslund 1: 8, nr 1 o. 1: 9, nr 5, 2/4 moll (mel. till Ro, ro te fiskeskär). Sandvik, Gudbrd., 4, nr 21, 4/4, 3/4 moll.

114. Lilla gossen på Qvarne-backen. Sverige. MS: I ULMA (acc. 21386, s. 2) en gotl. uppt. av R. Bjersby 1951. Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 479; Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 5 (b), nr 309; E. Wigström, NM, MS 9, p. 151 (nr 66). Litt.: Fredin, nr 147 (m. mel.); Arwidsson 3, s. 466 (m. mel.); Rosenberg 1, nr 133 (m. mel.); Ahlström, nr 245 (m. mel.); Nordlander, nr 66; Bondeson, nr 88 (m. mel.); A. Enqvist i FoF 4, s. 115; D. Arill, Tro, sed etc., s. 78; Brodin, Vaggv., nr 21 (m. mel.); dens., Rim, s. 35; Ström, Visor, s. 34, 192; Bergstrand o. Hendry, Gmlt fr. Tjörn, s. 168. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 484 (m. mel.); Rancken, Fört. 1, s. 56; 2, nr 1278. — Norge. Lindeman, nr 30 (avtr. av Ahlström, nr 244), 526; Elling, No. folkemus., s. 67; E. Vegusdal Eriksen i NFL 72, s. 41.

Mel. hos Arwidsson 3, s. 466 (avtr. Ahlström, nr 245); Rosenberg 1, nr 133, samma mel. i 3/4 moll. Det är en gammal polskemel. (Jfr med UUB, I. M. 410, s. 32—33, nr 3 från omkr. 1710.) Fredin, nr 147, 3/4 dur; Bondeson, nr 88, 3/4 moll. Finl. Lagus nr 484 (m. mel.). Norge. Lindeman, nr 30 (Ahlström, nr 244) o. nr 526, båda 3/4 dur.

115. [A] Win godmårön, min Fästemö... Jfr nr 291. Påminner om E. T. Kristensen, Børnerim, nr 84 (»Hanen galer.. I sover meget længe»).

115. [B] Dansa, dansa mina flickor! Med guldband i håret.. Jfr nr 411. Danm. Jfr E. T. Kristensen, Jy. almueliv 3, s. 116: »Smukke piger går i dans med guldbånd om håret, Silketøfler har de paa, men ingen særk om låret.»

117. [A] Biss duss liten kind, tids nog får du vaka. — Sverige. I Lustiga Saker til Ro och Nöje. Första Delen. Stockholm 1759 (UUB Zetterström Poet. saml., vol. 4) står s. 24: Prints Carls Waggwisa.

Sof nu vår Stor-Amiral!
I får tids nog waka,
När Canoner utan tal,
På er flotta braka,
Kungariken til försvar,
Och til skräck för en och hwar,
Som Er oro förorsakar.

(Inalles tre strofer.)

Torde avse prins Karl, Gustaf III:s broder, sedermera Karl XIII (f. 1748). Brodin, Vaggv. nr 3 (m. mel.) uppger som källa Småsaker 1757. — Finl. Lagus, nr 462 (m. mel.).

Visan har, t. ex. hos Lagus, nr 455, sammanblandats med Bellmans dikt »Lilla Carl, sof sött, i frid! Ty du får tids nog vaka», som enligt N. Afzelius (Fatab. 1951, s. 174) skrevs till hans son Carls dop 1787. Bellmans dikt är avtryckt hos A. A. Afzelius, Sv. folksharpan, s. 104 (m. mel.); Berggreen 3, nr 50; Ahlström, nr 179 (m. mel.); jfr Nordlander, nr 2, 16; Cederschiöld, Rytmens trollmakt, s. 78.

117. [B] Byssen dussen liten kind. Mor kumbårr snart in.. Raderna om systemen vid diket och sammanställningen korn: horn ingå ofta i var. till Säve 113. Sverige. Jfr Arwidsson 3, s. 485; Nordlander, nr 3A, S; Borgström, Resa, s. 141. — Finl. SLS (reg.: ... sömmar silke vita). — Danm. Jfr E. T. Kristensen, Børnerim, nr 42—43. — Norge. Jfr Moe & Mortensen, h. 1, s. 48; Sandvik, Østerd., s. 152 (nr 11, i mel.); dens., Folkemus. i Gudbrd., s. 253 (46); Skar, Gamalt or Sætesdal' 8, s. 7; A. Sæland i NFK 2, s. 146; Th. Haukenæs, ib. 5, s. 183; S. Nergaard i NFL 7, s. 67; G. Grimstad, ib. 58, s. 18. Färöarna. Jfr Thuren, s. 250 (m. mel.).

2 Mel. hos Arwidsson 3, s. 460, 2/4 dur.

119. Klockare, klockare! gack ut på vägen och se.. Sverige. MS: Stephens & Hyllén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 283 (Skämtmessningar). Litt.: Arwidsson 4, s. 448; J. Nordlander i Sv. Lm. 7: 8, s. 12; Bondeson, nr 188; Götling, Visor, s. 67; jfr om sådana »mässningar» G. Cederschiöld, Rytmens trollmakt, s. 156.

Bondeson har mel. i 4/4 moll. I ULMA 7481: 54 mel. av Dencker fr. Söderml.

120. Klappa, klappa händerna, Hissa, hissa hundarna.. Hör egentligen till lekar med små barn. Sverige. Nordlander, nr 161; Lundin & Strindberg, Gamla Sthlm, s. 263; Ström, Visör, s. 71. — Finl. Lagus, nr 499.

121. Ute på vår sjö der seglar en dufva. — En annan gotl. uppt. i M. Klintbergs saml., nr 85 b, lyder:

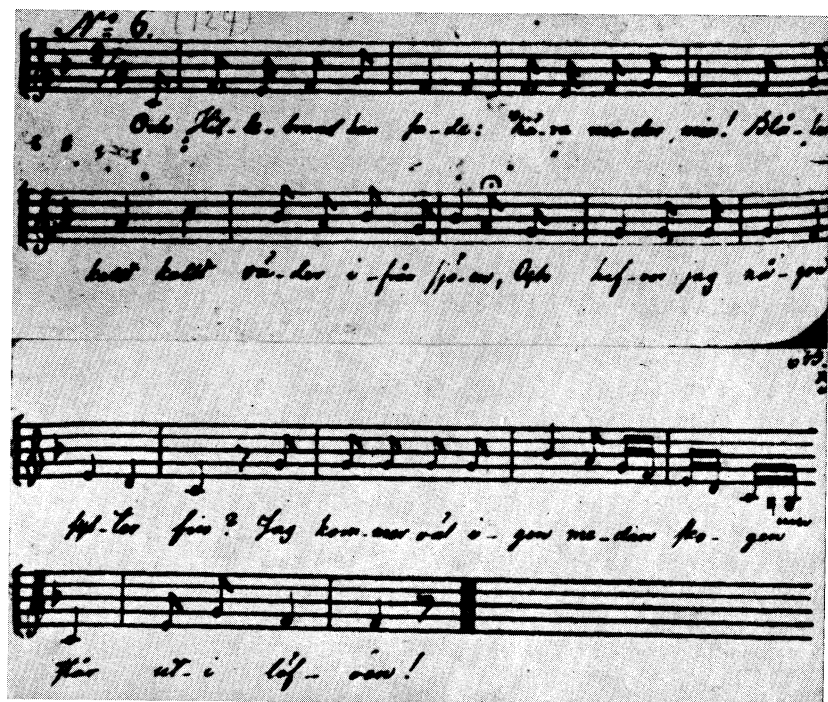
Ute på vår sjö der seglar en dufva
Der seglar lilla Lisa den redeliga frua.
Herman står på strand
med gullband i hand
Och ropar lilla Lisa vill du komma i land.

Förefaller att ha varit en sånglek. — Sverige. Jfr Nordlander, nr 75. — Danm. Jfr E. T. Kristensen, Skattegr. 1884: 2, nr 825; Grüner Nielsen, Folkelig vals, s. 49 (dansvisa från Fyn: 1. Så vil vi ride ud.. 2. Hvem er det der sejler i vor sø, der sejler en due..).

124. Hildebrand han talte till kära moder sin.. Vid titeln: Afz. 3:dje d. N:o 92; Arwids. 2:dra d. N:o 150. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 67 (Gotl.), 225, 627 (m. mel.), 647 (m. mel.), 653; 2: 2, s. 648, 654 (m. mel.), 2: 3, s. 89 (Wallman); Göt. Förb. nr 42, 44; Wiede, nr 118, 167, 218, 358; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 3 (b), nr 148 (m. mel.); Södling, nr 305, 361, 362 (m. mel.). Litt.: Arwidsson, nr 150 (Hafsfrun); Geijer—Afzelius, nr 77 (Hafsfrun); Werner, s. 76 (Sven Hildebrand); Ljungström i Vgl. Fmt. 1, h. 1, s. 78 (m. mel.); Berggreen 3, nr 3 (m. mel.); Ahlström & Bohman, nr 3 (m. mel.), Ahlström, nr 47, 283, 290 (m. mel.); G. Ericsson o. L. F. Grundtvig i Bidr. t. Söderm. ä. k. h., h. 5, s. 19, 22; E. Wigström, Skå. visor, s. 18; dens., Folkd. 1, s. 11; 2, s. 9; K. A. Östergren i Sv. Lm. 2, Sm. medd. s. 63; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 4; dens., Sv. Lm. 1904, s. 122; T. Norlind, Stud. i sv. folklöre, s. 231; dens., Sv. folkmusik o. folkdans, s. 68 (mel.). — Finl. Lagus, nr 31 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 6 (m. mel.); Thyra Renqvist i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 94, 119 (omkvädet). — Danm. DgF 380 (Havfruens Tærne); Berggreen 1, nr 79 (m. mel.); E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., nr 59; H. A. Paludan i Da. Stud. 1934, s. 166. — Norge Utsyn, nr 25; Landstad, nr 55; Lindeman, 201; Bugge—Berge, nr 6 (m. mel. o. litt.); Liestøl & Moe, nr 56. — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 178 (Südeli).

Samtliga mel.-uppt. i jämn takt. Geijer—Afzelius, nr 77, moll; Wiede B, nr 118, 167, 218 i dur; Vgl. Fmt. 1869, s. 78, dur; Rosenberg 1, nr 155, dur; Stephens & Hyltén-Cavallius MS, nr 148 A, i moll, D i dur; Södling 361, 362 båda 4/4 dur. — Finl. SFS nr 6 a i dur, 6 b i moll.

I Arwidssons MS, Vs. 2: 2, s. 654 en mel. i dur från Gotl. av C. Säve, här återgiven.

125. Skön' Jungfrun o. liten Båtsman. — Vid titeln: 216. V. Sägner 164, s. 324 [om visor, sjungna i Skeppargillet]. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 1, s. 313, 485, 487; 2: 2, s. 225 (2 mel.); Göt. Förb., s. 61; Wiede A, s. 45, 119, Wiede B, nr 18, 19, 57, 111, 209; Stephens & Hylltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a), nr 206; E. Wigström, NM, Ms 9, p. 133. Litt.: Skill. KB, C 4 uoå, N 31 uoå; Atterbom, Nordmansharpan, s. 41; Geijer—Afzelius, nr 31 (Den lille båtsmannen); Arwidsson, nr 103 (Gångarpilten); Westgöten (1858), nr 9 (m. mel.); Djurklou, Ur Ner. folkspr., s. 105 (mel. s. 127); Berggreen 11 Tillæg, s. 189 (m. mel.); Ahlström, nr 195, 242, 287 (mel.); E. Wigström, Skå. visor, s. 15; E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. k. h., h. 4, s. 17 (mel. s. 118); G. Ericsson, ib. h. 8, s. 44, 48; E. Wigström, Folkd. 1, s. 15; 2, s. 32; P. G. Wistrand i Fatab. 1911, s. 203; Landtmanson, Folkmusik, s. 28 (mel.); (bil.) s. 59; Å. Campbell i FöF 3, s. 74; Forsslund 2: 6, s. 140 (mel.), 196; W. Cederschiöld i Tyft 1922, s. 41; S. Ek i Göteb. jub. publ. 16, s. 188; dens., D. sv. folkv., s. 166; dens. i Nord. folkminne t. v. Sydow (1928), s. 57; dens. i Budk. 1929, s. 152; T. Norlind, Sv. folkm. o. folkdans, s. 68; Andersson o. Ingers, Folkd. fr. Bara hd, s. 38; Leander, Blekingeb. 1926, s. 17; D. Jacobsson i Skå. bonde-liv (1924), s. 19 (m. mel.); S. Svensson i Skå. folkmin. 1927, s. 89; H. & E. (Sv. Lm. 9), s. 676; Ek—Blomberg, nr 53. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 15 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 51 (Prinsessan och båtsman-

nen, m. mel.); R. Bergström o. J. Nordlander i Sv. Lm. 5: 2, s. 96 (m. mel.); Th. Renqvist i Brages Årsskr. 7 (1912), s. 114, 129 (omkvädet). — Danm. DgF 238 (Tärningspillet); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 186; Berggreen 1, nr 69 (m. mel.), bd 11 Tillæg, s. 176; J. Madsen, Folkem. fra Hanved, s. 90; E. T. Kristensen, Jy. Folkev., Toner, nr 2, 117; dens., G. jy. Folkev., nr 40 (mel. s. 364); dens., 100 g. jy. Folkev., nr 40; dens., G. viser i Folkem., nr 39; Skattegr., Efterslæt, nr 8; A. Olrik i Sønderjy. Aarb. 1, s. 265; Steenstrup, Vore Folkev., s. 157; P. Verrier i Da. Stud. 1937, s. 9 (strofformen). — Norge. Utsyn, nr 94; Lindeman, Fjeldmel., nr 29, 530; Berggreen 11 Tillæg, s. 176; Liestøl & Moe, nr 121; Sandvik, Folkemusikk i Gudbrd., 9: 7, Elling, Vore Kjæmpev., s. 112; J. Jerstad i NFK 18, s. 26. Island. Ísl. fkv., nr 38. — Engl.-Skottl. Jfr Child, bd 2, s. 458. — Pineau 2, s. 402.

Mel. hos Geijer—Afzelius, nr 31, 2/4 moll (avtr. hos Ahlström, nr 195), nr 31*, 6/8 dur, nr 31**, 6/8 moll, nr 31***, 4/4 dur (efter Djurklou, Ner. fspr., musikbil. nr 1); Arwidsson, nr 103, 4/4 dur; Arwidsson MS, Vs. 2: 2, s. 225, dur; Wiede B, nr 18, 2/4 moll, 19, 4/4 moll, 57, 4/4 dur, 111, 4/4 moll, 209 (2 st.) 2/4 moll o. 4/4 moll; Öberg, Söderml. (h. 4), nr 31, 4/4 moll; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (a) nr 206 B o. C i dur; Nordlander i Sv. Lm. 5: 2, s. 96, 2/4 moll; Forsslund 2: 6, nr 30, 4/4 dur; Jakobson, Skå. bondeliv 1924, s. 19, 4/4 dur; Landtmanson, s. 59, 4/4 moll; Finl. FSF, nr 51, 19 st., alla i jämn takt, 15 i dur, 3 i moll, 1 obest. Danm. Nyerup—Rahbek 5, nr 186 a, 2/4 moll (avtr. av Berggreen 1, nr 69 a), nr 186 B, 2/4 dur, nr 186 c, 2/4 moll (avtr. hos Berggreen 1, nr 69 b); Berggreen, nr 69 c, 2/4 moll, nr 69 d, 2/4 dur; E. T. Kristensen, Jy. Folkev. og Toner nr 2, 2/4 dur. Norge. Lindeman, Fjeldmel. nr 29, 2/4 moll, nr 530, 4/4 moll; Elling, Vore Folkemel. s. 50, A 2/4 moll, B 2/4 dur; dens., Vore Kjæmpev., nr 118, 3) 2/4 moll, 4) obest. (båda uppt. av Lindeman), 5) 2/4 moll.

128. Krakvåjsu [bröllopsdikt]. — Fredin, nr 181, har mel.

130 A. Fagers Wisa. — Vid titeln: (Se följ. N:o 203.) I. Sägner, 288: [om en torpare och »mekanikus», Högbro-Jaku i Roma, vars son var] »den storskräflande Båtsmannen Hindrik Fager (som var med i Pommerska o. 1788 års krig, der han miste ena benet), som var tiggare o. doktor, gick på träben kring landet o. kallade sig 'Blods-hjelte'». En strof av visan, uppt. av Fr. Bergman, finnes i ULMA 197: 55 c (Gotl. Imf.).

130 B tycks ej ha något sammanhang med Fagers visa, men rör sig i samma miljö, Hörsne-Ganthemtrakten.

131. Räf-visan (Och Bonden körd' i skogen efter ved...). Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 423, 443, 444 (m. mel.); Wiede B, nr 227, 365 (m. mel.); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 268; DFS, Skv. nr 61. Litt.: Arwidsson 3, s. 469 (m. mel.); Borgström, s. 120 (m. mel.); Lilja, Julb., s. 69; Filikr. 1, nr 14 (m. mel.); G. Ericsson i Bidr. t. Söderm. ä. k. h., h. 5, s. 29; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 35; Carlheim-Gyllen-

skiöld, nr 70 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 2, s. 73; Tellander, s. 103; Bondeson, nr 114; Brodin, Rim, s. 47; Ström, Visor, s. 88; Svanfeldt, s. 143 (efter Wiede, m. mel.); R. Larsson i Från Bergslag etc. 1943, s. 124. — Finl. Lagus, nr 240 (m. mel.). — Norge. Landstad, nr 87 (m. mel.); Lindeman, nr 34, 64, 373; Ross, nr 36 (m. mel.); Støylen, nr 449, 450 (m. mel.); R. Berge, No. Visefugg, s. 48; Liestøl & Moe, nr 90; H. Bergh i NFK 10, s. 90; N. o. A. Magerøy i NFL 52, s. 13.

Mel. hos Arwidsson 3, s. 469, 3/4 dur; samma mel. hos Wiede B, nr 227, 365, Filikr. 1: 14, Rosenberg 1, nr 85 och Carlheim-Gyllenskiöld, nr 70; Rosenberg 1, nr 83 har 3/4 moll; Bondeson, nr 114, 3/4 obest.; Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 268 B (mel. fr. Smål.) o. 268 F (Borgström, Värml.). Finl. Lagus nr 240, 2/4 dur. Norge. Lindeman, Fjeldmel. nr 34, 3/4 moll (jfr nr 64, 4/4 dur), Landstad, nr 87, 3/4 dur (avtr. av Ross, nr 36).

132. Lek-stug-Wisa. (Vi går och vi står, Och jorden ligger oss under ..) — I marg.: I. Sägn. 871 [om lekstuga]. Tydliggen en dansvisa. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 529; Säves strof 4 i Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 315. Litt.: Arwidsson 3, s. 367 (pantlek); Nordlander, nr 112; Steffen, Enstr., s. 112; K. P. Leffler i Rig 1921, s. 99 (m. mel.). — Finl. Lagus, nr 336 (sånglek m. mel.) o. 344 (d:o).

Sv. visarkivets sångleksregistrant nr 148. Arwidsson 3, s. 369 har mel. i 2/4 dur, Leffler i Rig 1921, 3/4 moll.

133. Ungersven växer båd' smaler och lång.. Vid titeln: Arvids. 3:dje d. p. 204—7 o.—11. Se N:o 122. III. Visor 37. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 79, 117, 183, 241, 263, 275, 295, 335, 347 (»jul-lek»), 364, 450; Wiede B, nr 253 (Sånglek, m. mel.). Såsom sånglek borde denna varit med i Säves lekar, såsom var. t. nr 207 o. 329. Litt.: Visb. 5 (KB 16:o), nr 55 (fragm.); Åhlström, Trad. af sv. folkdans., h. 2, nr 38 (m. mel.); Arwidsson 3, s. 204 (m. mel.); Berggreen 3, nr 146 (m. mel.); E. Öberg i Bidr. t. Söderm. ä. k. h., h. 1, s. 38; Nicolovius, Skytts hd, s. 77 (m. mel.); Steffen Enstr., s. 135; Grip, Sv. allm. liv, s. 225; Ek, D. sv. folkv., s. 206; Tillhagen—Dencker 2, s. 275, 301 (m. mel.). Finl. MS: SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 398 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 358, 1009, 1010, 1272; G. Dahlström i Brages Årsskr. 1920—23, s. 70 (i mel.). — Danm. Jfr E. T. Kristensen, Børnerim, nr 225—57. Se i övrigt anm. till Säve, Gotl. lekar, nr 207 o. 329.

Sv. visarkivets sångleksregistrant D. 16. Nicolovius musikbil. nr 4, 3/4 moll; Arwidsson 3, s. 204, nr 15 A o. C, 6/8 dur, B, 3/4 moll, D, 6/8 moll; Wiede B, nr 253, 6/8 moll, samma mel. som Arwidsson 15 B. Jfr Sandvik Østerd. s. 224, nr 51, 6/8 dur, Öberg 14, 3/4 moll, Lampa och Keyland, Ringl., båda dur.

134. Nå har orä Larsken fat bettlar hajmä.. I marg.: N:o 255. — I ULMA 197: 55 a (Gotl. Lmf.) finns en var., uppt. av Fr. Bergman: (En gumma fr. Ekese i Ardre s. sjöng i kyrkan):

Oe Nicku gikk till Aitelhaim
 u skuddä ha oä bitlar hajm
 Ja haddä ett par gamblä strumpar
 u di var raudä,
 men nå har ja släjtä äut dajm.
 Skuff inte pa mi astu Gräjti däu,
 för luku gar upp [etc.].

I J. Karlssons »brev» (M. Klintbergs saml.), nr 181, s. 2, talas om en gumma som inte kunde läsa men i alla fall sjöng i kyrkan. En gång sjöng hon: »Kerä mor astu Bräitä, va läng skall ja sit jär u stretä, u spänn int pa så hart» [etc.]. I Säves MS, R. 625: 8, s. 129 meddelas andra prov på skämtsam kyrkosång. — Danm. Jfr Berggreen 11 Tillæg 1, nr 25 och Skattegr. 1888: 2, nr 548 (A hår no wæt haær i fænten oer o ved nåk hurren dænd wiis goer; ha-guja, ha-gu-ja), och nr 557. — Norge. N. o. A. Magerøy i NFL 52, s. 75 (likn. den cit. danska strofen).

Mel. är insjungen på grammofonskiva i ULMA (nr 564) av Th. Erlands-son. Mel. är korallliknande, men överensstämmer icke med Trettondagspsalmen i Koralboken 1697 nr 146 eller i nya psalmboken nr 67.

137. När jag var ett litet barn, då miste jag min mor.. I marg.: N:o 245. — Sverige. MS: En var. fr. Västmanland, uppt. av E. Bore finns i ULMA, acc. 9909, s. 17—19, och ett fragment m. mel., uppt. av E. Lagergren, likaledes från Västmanland i ULMA 8044, s. 112 f. Jfr Wiede B, nr 315 (1 strof m. mel.) och Södling, nr 323 (m. mel.), samt möjl. Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 4 (b), nr 256 (24). Litt.: Just denna visa synes ej finnas i tryck. Den påminner något om andra visor, som börja: När jag var ett litet barn, då miste jag min mor, t. ex. Dybeck, Runa 1842, h. 1, s. 37 (m. mel.); Berggreen 3, nr 70; Ahlström & Bohman, nr 6 (Den öfvergifna, i mel.), och E. v. Qvanten, Sveriges skönaste folkv., s. 240. Finl. MS: Jfr i SLS (reg. Medan jag var ett litet barn.. och När som jag var..). — Danm. Till grund för Säve 137 ligger möjl. DgF 285 (Grefvens Datter af Vendel) och i avs. på slutet DgF 286 (Hustrus og Moders Klage); v. d. Recke, Danm. Fornv., nr 213, 214; jfr även Grundtvig, Gamle da. Minder, s. 95 (m. mel.) o. E. T. Kristensen, G. jy. Folkev., nr 74 D; dens., 100 g. jy. Folkev., nr 47, Skattegr., Efterslæt, nr 7 (Modersorg). — Norge. Jfr Utsyn nr 139 (Syrgjande Moder); Landstad, nr 65; Liestøl & Moe, nr 139. — Isl. Jfr Ísl. Fkv., nr 18. — Tyskl. Jfr Erk—Böhme, nr 188; Alpers, s. 19, 46; Brouwer, s. 165 o. Beil. 7 (sju söner).

Mel. från Västmanland i ULMA 8044: 113 i 4/4 moll. Arwidsson MS, Vs. 2: 2, s. 225, 2/4 moll, 315, 4/4 moll; Södling MS, 323, 4/4 moll.

138. Pigan som trampade på bröd. — Efter innehållsförteckningen i II. Visor ligger ett skill. av denna visa, Sthlm, Elman o. Granberg 1823. I marg. vid nr 138: Båtsman Mangel i Björke hade varit med i Pommerska kriget o. sett det ställe, der pigan gått på brödet o. sjunkit ned. B. S. Löfstadius, Roma. — Såsom sägen (på prosa) finns den uppt. i Garda, Gotl.

(ULMA 19245, s. 19). — Allmänt: W. Liungman, Sv. samtl. folks. 2, s. 231, 454; 3, s. 301 (Aarhe-nr 962**). — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 3, s. 321; Wiede B, nr 144 (m. mel.); DFS, Ekl. A, nr 55 b. Litt.: Skill. KB, S 1759 a etc. (50 upplagor!); Fredin, nr 34 (m. mel.); K. Bohlin i Sv. Lm. 2: 10, s. 10; E. Wrangel i Nord. Tidskr. 1895, s. 246; Bondeson, nr 59, 101 (m. mel.); S. Landtmanson, Folkmusik, s. 19 (mel.); (bil.) s. 32 (m. mel.); Forsslund, 2: 8, nr 16 (mel.); G. Granberg, Folkv. i v. Härj., s. 29; Wagnér, Smål. folkm. 1, s. 179 (sägen på prosa); H. & E. (Sv. Lm. 9), s. 650; N. Dencker i Sv. tidskr. f. musikf. 1938, s. 132, 134, 137; Pape, Kloka flickan, s. 37. — Finl. Lagus, nr 448 (m. mel.); Rancken, Fört., nr 394, 1056; Hultin, Kat. 4, s. 143, 147 f.; dens., Sv. skill. i Hfors, s. 120. — Danm. Schiørring 1, s. 85; 2, s. 31 (mel.). — Tyskl. E. Seeman i Jahrb. f. Volksliedf. 3. Jg, s. 107. — Se litt. hos Feilberg, Ordbog, Tillæg, s. 74.

Samtliga svenska mel.-uppt. i 3/4 moll. Wiede B, nr 144; Bondeson, nr 59, 101; Bohlin, nr 4, Fredin, nr 34; Landtmanson, s. 32, dens. i Fatab. 1906, s. 162, nr 8; Forsslund, 2: 8, nr 16.

Äldre skill. ha som mel.-hänv. Ack Herre straffa icke mig, alltså nr 27 (= 387) i koralpsalmboken 1697. Här använda mel. torde härstamma från koralen. Se Sv. tidskr. f. musikf. 1938, s. 137. Finl. Lagus, nr 448, 3/4 moll. Danm. Schiørring 2, nr 10, 3/4 dur (1, s. 85).

139. Ganthem-Skomakaren (Skumakaren han kumbar med sin lange rad). Jfr Wiede MS B, nr 91 (Skomakaren han kommer med hela sin rad) och i Finl. SLS reg. (Skomakaren kommer..).

Wiede har mel. i 4/4 moll.

140. Det växte opp en lind allt på min faders gård. — Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 2, s. 90 (Ringdans), 100, 187, 302 (lek), 345 (jul-lek); Wiede B, (sånglek) nr 255 (m. mel.), 256, 257; E. Wigström, NM, MS 9, p. 153 (nr 78). Litt.: Arwidsson 3, s. 213 (m. mel.); Ström, Visor, s. 168; Tillhagen—Dencker 2, s. 303 (m. mel.). — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 320, 340 (sånglekar m. mel.); strofen om vaggan ingår i Lagus nr 398 d (en motsv. till Säre nr 133). — Danm. Ingressen: Der stander en lind i min faders urtegård, finnes t. ex. i Skattegr. 1884: 2, nr 720 (eljes olika); strofen om vaggan i E. T. Kristensen, Skattegr., Efterslæt, nr 88, strof 4; H. Johansen, Viser i Bornh., nr 30 (m. mel.).

Texten i Sv. visarkivets sångleksregistrant D 17. Mel. hos Arwidsson 3, s. 213 f., 2/4 dur och 4/4 moll; Wiede B, 255—257 (sånglekar), tre mel. i 2/4 dur. Finl. Lagus, nr 320, 340 i moll och jämn takt.

141. En liten kärleks-visa jag sjunga vill för de-e-ej. — Sverige. MS: Wiede B, nr 129 (m. mel. i 4/4 C dur). Visan är omnämnd i C. A. Gottlunds Dagbok (1817), s. 347. — Finl. MS i SLS (reg.). Jfr möjl. Rancken, Fört., nr 138, 139, 765. Sista strofen = Lagus, nr 256, strof 4.

142. Bonden han bannade sin kvinna .. Sverige. MS: Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 297: 19 (fr. Uppl., m. litt.); i R. Steffens

efterl. MS i ULMA (19967: 3 a) finns en var. fr. Östergötland. Litt.: Om motsv. folksaga, se Liungman, Sv. samtl. folks. 2, s. 313 o. anm. s. 465; ib. 3, s. 353. (Jfr Aarne-nr 1387, 1388, 1408); Carlheim-Gyllenskiöld, nr 69; S. Thomasson i Sv. Lm. 7: 6, s. 63. — Engl. Halliwell, s. 32.

144. Min Far jag rår ej om mitt hjerta. Skill. KB, A 12 uooå, N 1785 a, etc. (En far for bort ifrån sin flicka . .), nämna egen mel.

145. Ungersven han gångar sig i rosende lund. — I marg.: IV. Vis. 7 [hår nr 374]. — Påminner om en dansk visa i E. T. Kristensens Skattegr. 1886: 1, nr 2, strof 5 (Ja så kom Staffens grå hund / og snap et stykk', der vejede et pund). Omkvädet finns hos Säve, nr 374 och i Skill. KB, A 51 uooå: Jag fattiga flicka lider stor nöd — jfr Säve nr 201, samt i en dansk visa, Grüner Nielsen, Skæmtev., nr 85.

Torde ha sjungits till samma mel. som ovannämnda skill.

146. [A]. Hvad skall jag kom' i sängen med dig .. Sverige. Jfr Svanfeldt, s. 148 (m. mel.). — Danm. E. T. Kristensen, Skjæmtev., nr 47, (mel. i 3/8 dur).

146 B. Jfr Södling MS, nr 248.

147. Ungersven och jungfrun de stodo på en bro .. — Jfr nr 16. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 3, s. 389, 421; Wiede B, nr 44, 90 (m. mel.); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 5 (a), nr 290: II; Södling, nr 325 (m. mel.). Litt.: Afzelius, Sv. folksharpan, s. 36 (m. mel.); E. Wigström i Hazelius, Ur de nord. folk. lif, s. 138; A. Noreen i Sv. Lm. 2, Sm. medd., s. 55; Bondeson, nr 296 (m. mel.); P. G. Wistrand i Fatab. 1911, s. 204; Svanfeldt, s. 77 (efter Afzelius, m. mel.). Ingressen förekommer även i Arwidsson, nr 73. — Finl. MS i SLS (reg.). Litt.: Lagus, nr 43 (m. mel.). Ingressen förekommer även i Lagus, nr 192 (eljes olika) och i Rancken, Fört., nr 540, 1219. — Danm. DgF 370 (Bondedrengen). — Norge. Berge, No. Visefugg, s. 102.

Mel. hos Wiede B, nr 44 o. 90, i 4/4 dur; Bondeson, nr 296, 381, 2/4 dur. Finl. Lagus, nr 43, 2/4 moll. Norge. Lindeman, Fjeldmel. 175 o. 495, 3/4 dur; 499, 3/4 moll; Berge, Visefugg, nr 33, 4/4 moll. Jfr Filikr. 8: 3 samt Lindeman, nr 21 o. 442.

151. Herr Malcolm han red sig i rosende lund. — Fragment; omkvädet »Jag snadar» återgår på Guds nader. Sverige. MS: Arwidsson, Vs. 2: 3, 52 (Wallman); Vs. 2: 1, s. 45, 55 (två var. fr. Gotl.); Stephens & Hyltén-Cavallius, Vs. 3: 3 b, nr 168; Wiede B, nr 116, 165 (m. mel.); Södling, nr 018 (m. mel.). Litt.: Geijer—Afzelius, nr 68 (Riddaren Malkom); R. Bergström o. J. Nordlander i Sv. Lm. 5: 2, s. 90 (m. mel.); E. Wigström, Folkd. 1, s. 34; R. Steffen, Sv. folkv., s. 30; Bondeson, nr 9 (m. mel.). — Finl. Lagus, nr 27 (m. mel.); FSF 5: 1, nr 76 (m. mel.); Brages Årsskr. 4 (1909), s. 199; Th. Renqvist, ib. 7 (1912), s. 117, 131 (omkvädet). —